

WAR TAR

SINGH

100/200

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਪੰਜਾਬੀ ਅਖੌਤੰ

ਉੱਚੀ ਦੁਕਾਨ ਫਿੱਕੀ ਪਕਵਾਨ ॥ ੧ ॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਜਾਂ ਕਾਰਖਾਨ ਕਿਸੇ ਕਾਰਣ
ਕਰਕੇ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਅਰ ਜ.
ਚ ਮੁਚ ਚੰਗਾ ਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਇਹ ਅਖਾਉਤ
ਪਾਂਦੀ ਹੈ ॥ ੧ ॥

ਉੱਚਾ ਲੀਮਾ ਗਬਰੂ ਪੱਲੇ ਠੀਕਰੀਆ ॥

ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਲੀਮਾ ਸੋਹਣਾ ਸਜਾਵਾ ਹੋਵੇ,
ਅਰ ਵਿੱਚ ਗੁਣ ਕੁਝ ਭੀ ਨ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਉਂ ਆ
ਖੀਦਾ ਹੈ ॥ ੨ ॥

ਹੁਕੇਹੜੀ ਗਲੀ ਜਿਥੇ ਭਾਗੇ
ਨਹੀ ਖਲੀ॥ ੩॥

ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਹਰ ਇੱਕ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸਦਾ ਬਣ
ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰੇ ਦੀ ਹੀ ਕਰੇ, ਉਸਨੂੰ ਤ
ਕਰੇ ਸਜਾਨੇ ਆਦਮੀ ਇਹ ਅਖੌਤ ਆਖਦੇ ਹਨ
(ਭਾਗੇ) ਇੱਕ ਭਉਂਦੂ ਤੀ ਜੀ ਹੋ ਨੀ ਹੈ॥ ੩॥

ਉਹ ਚਿਸਿਆਣੀ ਜੇਫੀ ਖਸਮੇਂ
ਭਾਣੀ॥ ੪॥

ਮੁਰਖ ਕੁੱਚੜਾ ਅਰਥਿਕੰ ਮਾਯਾਦਮੀ ਜਾਂ ਖੁਸ਼ਾ
ਮਰਦਗਾਮਰ ਕਰਕੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਮਨ ਭਾ ਜਾਵੇ
ਅਰ ਸਜਾਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਸੁਪੜ ਈਵੇ ਬੈਠੇ ਰਹ
ਜਾਣ, ਉਸਵੇਲੇ ਛੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੪॥

ਲੀ ਸਿਰਪਾਈ ਆਤਾ ਸਟਾਂਡ

ਕੀ ਰੁਰਮਾਈਆ ॥ ੫ ॥

ਜਦ ਮਰਦ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਾ ਬੈਠਦਾ
ਹੈ, ਅਰਥਜਾ ਵਿਚ ਵਡੇ ੨ ਔਖ ਆਣ ਬੰਨ ਦੇ ਹਨ,
ਅਰਥਾਤ ਕੀ ਰੁਰਮਾਈ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਉਂ ਆਖਦਾ ਹੈ-

ਉੱਠ ਚਾਲੀ ਬੈਤਾ ਪੰਤਾਲੀ ॥ ੬ ॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭੈੜਾ
ਰਤਦਾਰਿ ਹੋਵੇ ਅਰ ਮੁੜ ਚਿਹਰੇ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਉ-
ਲਾਦ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਭੀ ਸਾਭਿਆਰ ਵਧ ਵਰਤਨ
ਲਗਾਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕੀ ਇਹ ਆਖੇਗੀ ॥ ੬ ॥

ਉੱਠ ਖਾਲੀ ਭੀ ਅੜਾਵੇ ਅਰ ਭ-
ਰਿਆ ਭੀ ਅੜਾਵੇ ॥ ੭ ॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਗਰੀਬੀ ਵਾਂਗ ਚੰਗਾ ਭਲਾ
ਖਾਂਦਾ ਪੀਂਦਾ ਭੀ ਪਿਆ ਕਲਾਪੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋ-
ਕ ਆਖਣ ਲਗਾਵੇ ਹਨ ॥ ੭ ॥

੪

ਉਹੀਓ ਮਿਠਾਜੋਬੁਲਾਨਹੀਂਡਿਠਾ

ਜਦਤਕ ਕਿਸੇਨਾਥਵਾਹ ਨਾਪਵੇਅਰਡਾਡਾਹੀ

ਚੰਗਾਪਿਆਮਲੂਮਹੋਵੇਅਰਮੁੜਵਾਹਪਿ

ਅੰਭੈਕੁਜਾਣਿਆਜਾਵੇਉਸਵੇਲੇਇਉਆਖੀ

ਦਾਹੈ॥੮॥

ਉਹੀਓ ਰਾਗੋਜੇ ਮੁਲਖਾਂਗਾਵੇ॥੯॥

ਜਾਂਇਕੋਅਤਿਮੁਰਖਆਦਮੀਕਿਸੇਭਾਰੀਕੀ

ਮਠੁਲਗਪਵੈਅਰਸਿਰੇਨਾਚਕੁਸੱਕੇਤਾ

ਸਮਾਨੇਇਹਅਖੰਤਪਾਂਦੇਹਨਾ॥੯॥

ਉਭੈਭਿਰੰਗੀਭੂਪਕਛੀ॥੧੦॥

ਜਾਂਇਕੋਜਿਹਾਂਦੇਹਾਂਵਿਚੋਇਕੋਦਾਕੋਈਆਦਰ

ਉਉਨਕਰੇਅਰਪਾਸਦੁਸਰੇਦਾਚੰਗਾਮਨ

ਦੁਰਪਿਆਹੋਵੇ,ਉਸਵੇਲੇਜਿਸਦਾਆਦ

ਰਨਹੀਹੁੰਦਾਹਿਹਗੱਲਆਖਦਾਹੈ॥੧੦॥ ੫

ਉਜੜੇਪਿੰਡਭੜੋਲਾਮਹਿਲਾ॥

ਭੜੋਲਾਇੱਕਦਾਨੇਪਾਉਣਵਾਲੇਸਾਧਨਨੂੰ
ਆਖਦੇਹਨ, ਜਾਂਕਿਸੇਮੁਰਖਾਂਅਨਪੜ੍ਹਿ
ਆਂਦੇਪਿੰਡਵਿੱਚਇੱਕਜਰੀਕੁਪੜ੍ਹਿਆਹੈ-
ਇਆਆਕੇ ਆਕੜਾਂਪਿਆਂਕਰੇ,ਉਨੂੰਵੇ-
ਖਕੇਸਮਾਣੇਇਉਂਅਖੱਟਲਗਾਏਹਨ॥੧੧॥

ਉਨਾਂਖਾਈਏਜਿਨਾਂਪਚੇ॥੧੨॥

ਜੇਆਦਮੀਅਪਣੀਹਿਮਤੋਂਵਧਕੇਕੀਮਕਰਨ
ਚਾਹੇਅਰਹੈਨਾਜੱਕੇਉਨੂੰਸਮਾਣੇਇਉਂਆਖ-
ਣਲਗਾਏਹਨ॥੧੨॥

ਹਿਮੰਗੇਪਿਹਾਉਨੀਚਿਹੁਪਥਰ

ਗੁਰੈ॥ ੧੩॥

ਜਾਂਇਕੋ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਪੁੱਛੇ ਅਰਥਿ ਹੁਕੁ
 ਤੁਹੈ ਰਹੀ ਗੱਲਾਂ ਖਿਆ ਕਰੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਇਉਂ ਆਖਣ
 ਲਗਦੀ ਹੈ॥ ੧੩॥

ਉਠ ਨਾ ਸਕਾਂ ਮੇਰੇ ਤਿਨ ਬੁਖਾਰੇ॥ ੧੪॥
 ਜਾਂਇਕੋ ਆਦਮੀ ਜੇ ਕੁਝ ਨ ਕਰ ਸਕੇ ਅਰਥਾਤ
 ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਆਖੇ ਭਾਈ ਮੈਂ ਨੂੰ ਦੁਨਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿਓ, ਓਨ੍ਹੇ
 ਇਉਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ॥ ੧੪॥

ਉਠ ਨਾ ਸਕਾਂ ਫਿਰ ਗੋਰਿਆਂ ਦਾ॥ ੧੫॥
 ਜੇ ਆਦਮੀ ਕੁਝ ਕਰ ਨ ਸਕੇ ਅਰਥਾਤ ਜਿਸ ਆਪੁਰ
 ਪਿਆ ਦੇਸ ਧਰੇ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ
 ਅਕਲ ਵੱਡੀ ਕੇਭੀ ਸੁ - ੧੬॥
 ਕੋਈ ਉਮਰੇ ਵੱਡਾ ਅਰਥਾਤ ਪੁਰਖ ਹੋਵੇ, ਕੰਮ ਨਾ ਸੁ
 ਯਾਰ ਸਕੇ ਅਰਥਾਤ ਨਿੱਕਾ ਅਕਲ ਵਾਲਾ ਕੰਮ ਚਾਹੁੰਦਾ

ਆਰੇ ਉਸਦੇ ਲੇ ਕੁੰ ਕੀ ਇਉਂ ਆਖਦੀ ਹੈ॥ ੧੬॥ ੭

ਅਕਲਾਂ ਬਾਝੇ ਖੁਹ ਖਾਲੀ॥ ੧੭॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁ ਖਤੋ ਕੁਝ ਨ ਬਨਸਰ ਆਵੇ ਅਰ ਸਮ

ਝਾਇਆਂ ਭੀ ਨਾ ਜਮ ਤੇ ਉਸਦੇ ਲੇ ਜਮ ਤਾਨ ਵ-

ਲਾ ਇਉਂ ਆਖਦਾ ਹੈ॥ ੧੮॥

ਅਕਲ ਦਾ ਦੀਵਾ ਕਿਚਰ ਕੁ ਬਲੁ

ਬਿਰਹੁ ਹਨੇਰੀ ਤੁਲੀ॥ ੧੯॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭਰੀ ਭੈੜੀ ਬਾਣ ਪੰਗਈ ਹੋਵੇ ਅਰ

ਸਮਝਾਂਯਾ ਸਮਝੇ ਨਹੀਂ ਉਦੋਂ ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥ ੨੦॥

ਅੱਗ ਦਾ ਸਜ਼ਿਆ ਟਟਾ ਟਿਓਂ ਡੁਰੇ

ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਰਹਾਵੇ ਪੰ

ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਲੁਰਿਆ ਜੋਦਿਆਂ ਦਾ ਡੁਰਿਆ ਭਲੇ ਮਾ

ਨ ਜਾਂ ਤੋਂ ਭੀ ਪਰੇ ਨਸਦਾ ਹੈ ਓਹੋ ਇਹ ਗੱਲ ਲੋਕੀ

੮ ਆਖੁਟ ਬਗਦੇ ਹਨਾ ॥ ੧੮ ॥

ਅੰਗਨੂੰ ਆਈ ਪਰਵਾਈ ਬਨ ਬੈਠੀ

੨੦

ਇਹ ਉਸਵੇਲੇ ਬੈਲਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮਾਲਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ
ਨੌਕਰ ਰੱਖ ਕੇ ਉਨੂੰ ਕੁਝ ਕੰਮ ਸੌਂਪੇ ਅਰ ਉਹ ਮਾ-
ਲਕ ਦੀ ਕੁਝ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰ ਕੇ ਆਪ ਹੁਦਰਿਆ
ਪਿਆ ਕਰੇ ॥ ੨੦ ॥

ਅਖੀਂ ਦਿੱਸੇ ਨਾ ਨਾਉਂ ਨੈਣ ਜੁਥਾ ॥ ੨੧ ॥
ਜਾਂ ਇਕ ਮੁਰਖ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਨਿਰਧਨ ਕਿਸੇ ਪੰ-
ਡਿਤ ਜਾਂ ਧਨ ਪਾਤਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਪਾਯਾ ਰਹੇ
ਤਾਂ ਉਸਵੇਲੇ ਲੋਕ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੨੧ ॥

ਅੱਖ ਟੱਡੀ ਰਹਿ ਗਈ ਕਾਂਕ ਜੱਲ
ਲੋ ਗਿਆ ॥ ੨੨ ॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਵਸਤ ਦੀ ਪੱਕੀ ਰਉ ਮੇਟ

ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਦਾ ਹੋਵੇ ਅਰ ਚਿਹ ਵਸਤੁ ਕੋਈ ਚਿਠਰੀਉ
ਡਾਬ ਜਾਵੇ ਚਿਸ ਵੇਲੇ ਆਖੀ ਦਾ ਹੈ॥ ੨੨॥

ਅਗੋਂ ਵਟਾਂ ਜੇਉ ਕੀ ਪਿਛਿ ਕੁਤਾਖਾ॥ ੨੩

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਮਾਣ ਦਾ ਵਲਤਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ
ਸੰਭਾਲਨ ਦਾ ਵਲ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਲੋਕੀ ਖਾਜਾਂਦੇ
ਹਨ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ

ਅਗਾਂ ਸੇਰ ਦਾ ਪਿਛਿ ਗਿੱਦੜ ਦਾ॥ ੨੪

ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਹਰ ਕੀ ਮਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਬੜਾ ਸੌਂਕ
ਵਿਖਾਲੇ ਅਰ ਪਿਛਿ ਨਿੱਪਰ ਜਾਏ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ
ਬੜਾ ਪੁਰਕ ਰੰਘੋ ਪਿਛਿ ਦਬਾਇਆਂ ਦਬ ਜਾਵੇ
ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕੀ ਆਖਦੀ ਹੈ॥ ੨੪॥

ਅਗੋਂ ਅਗੋਂ ਗਲ ਗਲੇਣਾ॥ ੨੫

੧੦

ਜਾਂਦੇ ਮਨੁਖ ਹੋਈ ੨ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਗ-
ਲੇ ਖੁੜ੍ਹ ਪੈਣ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ੨ ਕਿਤੇ ਸਿਰ ਤੋੜ ਜਾ
ਪੁਜਣ ਤੇ ਥਕਾਈ ਹੋਣ ਲੱਗ ਜਾਏ ਤਦ ਇਉਂ ਆ-
ਖੀਦਾ ਹੈ॥ ੨੫॥

ਅੰਤ ਸਿਆਣਪ ਨਾਟਕਾਜਮ ਦਾ
ਭਉ ਥਿਆਪੇ॥ ੨੬॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁਖ ਵਡੀਆਂ ਸਿਆਣਪਾਂ ਵਿੱਚ ਰ-
ਹਿਕੇ ਕਿਸੇ ਖੁਰ ਵਸਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਰ ਹੋਰ ਭੀ ਓ-
ਹ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਜਾਣ ਕੇ ਉਸਦਾ ਭੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣ ਤੇ
ਦੁਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਇਹ ਅ-
ਖਾਣ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ॥ ੨੬॥

ਅੱਧੀ ਛੱਡ ਸਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਏ ਬਹੁਤ ਨਹੀਂ
ਸਮਝੇ ਜਾਏ॥ ੨੭॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਬੋਝਾ ਨਿਰਬਾਹ ਮਾੜ ਧਨ ਹੈ ਅਰ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਅਰਬਾਹੁ
ਤੇਹ ਪਿਛੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤਾ ਨ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਬੋਝੇ ਚੰ
ਭੀ ਜਾਂਦਾ ਰਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖੀ ਵੀ ਹੈ॥ ੨੭॥
ਅਨਹਿਲੇ ਹਿਲਾਈਏ ਨ ਹਿਲੇਦ

ਭਾਗੁ ਆਈਏ ਨਾ॥ ੨੮॥

ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਪਾਸ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਗੁਣੀ ਨੌਕਰ ਜਾਂ
ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਿਤ੍ਰ ਹਿਲਿਆ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਅਰ ਦੂਜਰ
ਹੋਰ ਕੋਈ ਜੋ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਉਹ ਨੂੰ ਰੱਖ ਕੇ ਪੁਰਾਣੇ
... ਦੀ ਬਿਐਜਤੀ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੇ ਦਾ ਮਨ
ਖੱਟ ਹੋਣ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਨਮੇ ਦਾ ਮਨ ਮਿਲ
ਦਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖ ਦੇਹ ਨਾ॥ ੨੯॥
ਅਗਾਰੋੜ ਅਰ ਪਿਛੇ ਚੜ੍ਹਾ॥ ੩੦॥

ਜਾਂਇਕੋ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅਰੇ ਅਰੇ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੀ
ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਰ ਪਿਛਾ ਕੁਝ ਨਾਜੋਰੇ ਸਰੀਂ ਭੁਲੰ
ਦਾ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਖੀਦਾ ਹੈ ੨੮॥

ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਤੇ ਕਰਮਾ ਦਾ ਖੱਟਿ-
ਆਖਾ॥ ੩੦॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਆਦਮੀ ਮੇਹ ਨਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅ-
ਪਣੀ ਵਲੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀ ਨਗੀ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਅਰ
ਫਲ ਉਸ ਕੀ ਮਦਾ ਓਹ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ
ਉਸ ਪੜ੍ਹੀ ਬੋਕੀ ਆਖਣ ਲਗਦੀ ਹੈ॥ ੩੦॥

ਅੰਗਨ ਆਇਆ ਭਾਵੇ ਨਕੁ ਛੱਡ
ਬਹੇ ਨਿਲਜਾ॥ ੩੧॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਓਹ ਦੇਖਿਆ ਭੀ ਨਹੀਂ
ਅੰਦਰ ਓਹ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਲਾਭ ਲੱਭਨਾ ਚਾਹੇ ਤਾਂ

ਲੋਕ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੩੧॥

੧੩

ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਕੁੱਤਾ ਵਾਉਂਨੂੰ ਭੋਕੇ॥ ੩੨॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁਖ ਪਰਬੈ ਠਿਅੰਨ੍ਹੀ ਆਪਣੇ ਥਾਂ ਬੁ-
ਰਾ ਬੁਲਾ ਪਿਆ ਆਖੇ ਅਰਜਿਨੂੰ ਆਖਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਦੇਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਆਖਨ ਪਾਉਂਦੇ
ਹਨ॥ ੩੨॥

ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ ਮਾਉਂ ਮਸੀਤੀ ਸੁੱਟੇ॥ ੩੩॥

ਜਾਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਅਜੇਹੀ ਥਾਂ ਬਹਾਲ ਛੱਡੀਏ ਜਿ-
ਥੇ ਚਿਹਰੀ ਕੋਈ ਵਾਤ ਨਾ ਪੁੱਛੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਹੋ ਗੱਲ
ਆਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ॥ ੩੩॥

ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆ ਕੁੜਮਾਈ ਅਪਣੀ
ਕਰੇ ਕੇ ਪਰਾਈ॥ ੩੪॥

੧੪ ਜਾਂ ਆਪ ਲੋਕ ਮੰਦ ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਚੀਓ ਓ ਲੋਕ
ਪੂਰੀ ਕਰਣ ਲਈ ਗੱਪ ਮਾਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ
ਉਸ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਵਿਸ਼ਾਉਂਦੇ ਅਰਈਉ ਆਖਦੇ ਹਨ
ਅੰਨ੍ਹੀ ਨੈਣ ਵੰਡ ਦਾ ਨਹੇਰਣਾ॥ ੩੫॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਨੁਖ ਤੋਂ ਪੁਛੀਏ ਕੁਝ ਅਰ ਦੱਸੇ ਕੁਝ
ਚੋਰਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਆਦਮੀ ਇਹ ਅਖੌਤਿ ਪਾਂਦੇ ਹਨ
੩੫

ਅੱਕਾਂ ਤੋਂ ਅੰਬ ਨਹੀਂ ਲਾਹਿੰਦੇ॥ ੩੬॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਮੇਂ ਮਨੁਖ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਉਮੈਰ
ਰੱਖ ਬੈਠੇ ਅਰ ਓਹ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਉ
ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥ ੩੬॥

ਅਣ ਜਾਣ ਵਿਦਯਾ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦਾ ਬੀ

ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਮੁਰਖ ਦੇ ਆਖੇ ਮੁਜਬ ਕੋਈ ਕੀਮ

ਸੁਰੂ ਕਰ ਬੈਠੇ ਅਰਓਹ ਕੰਮ ਬਿਗੜ ਜਾਵੇ ਉਸ ੧੫
ਵੇਲੇ ਈਓ ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥ ੩੭॥

ਅੰਨ੍ਹੂਰੂਹਾ ਬੋਥੇ ਧਾਂਈ॥ ੩੮॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮੁਰਖ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਈਵੇ
ਸੋਚੇ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾਂ ਕਰਦਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਲ ਕੁਜ
ਨ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਇਓ ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੩੯॥

ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾ ਬੇਦਦ ਨਗਰੀ॥ ੪੦॥

ਜਿਸ ਥਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਨ
ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਦਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਯਾਂ ਨਾ ਹੋ-
ਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਏਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ॥ ੪੧॥

ਅੰਨ੍ਹੀ ਭੁਕੜੀ ਖਸਰ ਦਾ ਚੋਗਾ॥ ੪੨॥

ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਖ ਅਨਪੜ੍ਹ ਮੁਰਖ ਹੀ ਸਾ ਮੁੜ

੧੬ ਓਸਨੂੰ ਡਾਂਡਾ ਔਖਾ ਕੀਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਉਸਕੇ
ਲੋ ਕੌਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਨਾ ਉਸਵੇਲੇ ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥
ਅੱਧ ਪਾਉ ਆਂਟਾ ਚੁਬਾਰੇ ਰਸੇਈ॥
੪੧

ਜਿਸ ਮਨੁਖ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਘੱਟ ਹੈ ਅਰ ਅਭੰ
ਬਰ ਬਹੁਤਾ ਕਰਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰ ਬੈਠਦਾ
ਹੈ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਇਉਂ ਆਖਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ॥੪੨॥

ਅੰਤ ਭਲੇ ਦਾ ਭਲਾ॥੪੨॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਮਨੁਖ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਭਾਲਿਆਈ ਕਰ
ਦਾ ਜਾਵੇ ਅਰ ਦੂਜਾ ਬੁਰਾ ਪਿਆ ਕਰੇ ਅਰ ਓਹ
ਉਦਾਸ ਹੋ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਭਲੇ ਆਦਮੀ ਓਹਨੂੰ ਇਹ ਅਖ
ਤ ਸਿਖਾਂਦੇ ਹਨ॥

ਅੰਨ ਪਾਲੀ ਖਾਈਂ ਅਰ ਨੱਕ ਦੀ

ਸੇਧੇ ਜਾਈਂ॥ ੪੩ ॥੨॥

ਇਹ ਗੱਲੋ ਆਦਮੀ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਹਨ ਭਈ ਜਿ
ਨੇ ਨਾਲ ਸਗੀਰ ਦਾ ਨਿਰਥਾਹ ਤੁਰੇ ਉਨ ਖਰਚ ਕਰੇ
ਅਰ ਐਸਾਂ ਵਿਚ ਨ ਪਵੇ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ॥ ੪੩॥

ਅੱਧੀ ਦੀ ਬੁੱਢੀ ਟਗਾ ਸਿਰ ਮੁ-
ਨਾਈ॥ ੪੪ ॥

ਜਾਂ ਇਕੁ ਬੇੜੇ ਜਿਹੇ ਮੁੱਲ ਦੀ ਵਸਤੁ ਬਿਗੜੇ ਅਰੁ
ਓਹ ਦੀ ਮੁਰਮਤ ਲਈ ਕੋਈ ਜਣਾਂ ਮੁਲ ਤੋਂ ਵੱਧ -
ਮੰਗੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਬੋਲੀ ਦੀ ਹੈ॥ ੪੪॥

॥ ਅੱਜੁ ਭਾਲੇ ਮੇਘ ਲਾ ਭੁੱਲੀ ਫਿਰੇ
ਗੀਵਾਰ॥ ੪੫॥

ਜਾਂ ਇਕੁ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਨੌਕਰੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਈ
ਤਤਬੀਰਾਂ ਕਰੇ ਤੇ ਓਹ ਕੀਮਤੋਂ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ

੧੮ ਇਹ ਅਖੌਤ ਆਖੀਦੀ ਹੈ॥ ੪੪॥

ਅੰਬਾਂ ਦੀ ਭੁਖ ਅੰਬਾ ਕੜੀ ਅੰਤੋਂ
ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ॥ ੪੫॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਕੀ ਮਜ਼ੇ ਕੀ ਸੇਰੀ ਗੇ ਸਿਆਣੇ ਤੋਂ ਜੁਧਰਣ ਵਾਲੇ
ਹੈ ਓਹਨੂੰ ਇਕ ਅਣ ਜਾਣ ਕਰਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਅਰ
ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਓਹ ਚੰਗਾ ਨ ਬਣ ਪਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿ
ਆਣੇ ਲੋਕ ਇਉਂ ਆਖਣ ਲਗਦੇ ਹਨ॥ ੪੬॥

ਆਪ ਨਾਂ ਜਾਂਦੀ ਸਾਹੁਰੇ ਲੋਕਾਂ-
ਮਤੀਂ ਦੇ॥ ੪੭॥

ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਜਾਣੇ ਨਾ ਕਰੇ ਜਾਂ ਅਣ ਦੇ-
ਖੀ ਥਾਂ ਦੇ ਪੱਤੋਂ ਪਿਆ ਦੱਸੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਓਹਨੂੰ
ਇਉਂ ਆਖਣ ਲਗਦੇ ਹਨ॥ ੪੮॥

ਆਪੇ ਹੀ ਮਰ ਜਾਣਗੇ ਜੋ ਜੇਠ

ਪੋਨਗੇਗਾ॥ ੪੮॥

ਜਾਂਕੋਈ ਆਪਣੇ ਬੁਤੇ ਕੋਲੋਂ ਵੱਡੇ ੨ ਕੰਮ ਕਰਣ ਲੱਗ
ਪਵੇ ਅਰਕਿ ਜੇ ਦਾਹਟ ਕਿਆ ਨ ਰਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਜਾ
ਣੇ ਲੋਕ ਇਹ ਅਖੌਤ ਆਖਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ॥ ੪੮॥

ਆਪਣੇ ਮੁਹੰਮੀਆਂ ਮਿੱਠੂ॥ ੪੯॥

ਜਾਂਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪ ਆਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਪਿ-
ਆ ਕਰੇ ਅਰਕਿ ਉਨੂੰ ਕੁਝ ਨ ਜਾਣਨ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਆ-
ਖਣ ਲੱਗਦੇ ਹਨ॥ ੪੯॥

ਆਪਣੀ ਕਰਣੀ ਆਪੁੰਭਰਣੀ॥ ੫੦॥

ਜਾਂਕੋਈ ਮਨੁਖ ਖੋਟਾ ਕੰਮ ਕਰ ਬੈਠੇ ਅਰਕਿ ਜਦਾ
ਫਲ ਭੀ ਉਨੂੰ ਖੋਟਾ ਹੀ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਤਾਂ
ਚਿਹਣੀ ਉਂ ਆਖਦਾ ਹੈ॥ ੫੦॥

ਆਪੁ ਮੇਏ ਜਗ ਪਰਲੇ॥ ੫੧॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਕੋਈ ਭਾਰੀ ਕਸੂ ਥਣਿ ਆਹੋਇਆ
ਅਰ ਉਨੂੰ ਕੋਈ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਦੁਖ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਵੇ ਤਾਂ
ਉਸ ਵੇਲੇ ਹਿ ਈਉਂ ਆਖਦਾ ਹੈ॥ ੫੧॥

ਆਪ ਕੁਚ ਜੀਵੇ ਕੁ ਨੂੰ ਦੇਸਾ॥ ੫੨॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁਖ ਦਾ ਅਪੁਣਾ ਵਰਤ ਉਚੀ ਗਾਨਹੀ
ਅਰ ਦੂਸਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ ਪਿਆ ਆਖਦਾ ਹੈ ਤਾਂ
ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਧਿਵਨ ਈਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੫੨॥

ਆਬ ਆਬ ਕਰ ਮੇਈ ਚਿ ਬੱਚਾ-
ਫਾਰਸੀਆਂ ਪਰ ਗਾਏ॥ ੫੩॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁਖ ਅਪਣੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂ ਅਪਣਾ ਰਿਵਜ
ਜਠੋਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਸਰਬੰਸੀਆਂ ਜਾਂ ਟਬੋਰ ਦੀ

ਚ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਭੀ ਨਵੀ ਬੋਲੀ (ਜਿਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ) ੨੧
ਜਾਂ ਨਵਾਂ ਰਿਵਾਜ (ਜਿਨੂੰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ)
ਪਿਆ ਬੋਲੇ ਜਾਂ ਵਰਤੇ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕੀ ਇਉਂ ਸੁਣਾ-
ਉਂਦੇ ਹਨ॥ ੫੩॥

ਆਪਤਾਂ ਗਲਿਯੋ ਬਾਹਮਣਾਂ -
ਜਜਮਾਨ ਭੀ ਨਾਲੇ॥ ੫੪॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪ ਕੁਝ ਭੁਲ ਕਰ ਬੈਠੇ ਅਰ
ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਅਪਣੀ ਮੱਤੇ ਪਿਆ ਲਾਵੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਜਮਾਣੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ॥ ੫੪॥

ਅਤਮਾ ਗੱਜੇ ਤਾਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਗੱਜੇ
॥ ੫੫॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿੱਡ ਦਹੀ ਫਿਕਰ ਪਿਆ
ਆਹੋਇ ਆਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਪਏ
ਦੱਸੀਏ ਤਾਂ ਉਹ ਇਹ ਆਖਣ ਲਗਦਾ ਹੈ॥ ੫੫॥

੨੨ ਅਬੱਲਖੇਜਾਂ ਬਾਦ ਦਰਵੇਜ਼ਾਂ।

੫੬

ਜਾਂਇਕ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤ ਕਮਾਇਆ ਦੇ ਅਰ ਉਸ
ਕੋਲੋਂ ਸਰਬੰਧੀ ਅੰਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹੋਰ ਸਬੇ ਮੰਗਣ ਲਗਨ
ਤਾਂ ਚਿਹ ਇਉਂ ਆਖਦਾ ਹੈ॥ ੫੬॥

ਅੰਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਧੀ ਸਿਆਣੀ ਰਿੱਧੇ -
ਪੱਕੇ ਪਾਵੇ ਪਾਣੀ॥ ੫੭॥

ਜਾਂਇਕੋ ਆਦਮੀ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਭਾਭਾ ਸਮਾਣਾ ਜਾਂ
ਭਾਭਾ ਸੁਮ ਹੋਵੇ ਅਰ ਚਿਹ ਦਾ ਵਜੀਰ ਚਿਹੁੰ ਭੀ ਸਮਾਣ
ਪਾਪਿ ਆਕਰੇ ਤਾਂ ਬੋਕ ਆਖਣ ਲਗਾਵੇ ਹਨ॥ ੫੭॥

ਅੰਨ੍ਹਾਂ ਵੰਡੇ ਸ਼ੀਰਣੀ ਮੁਕ ਮੁਕ -
ਆਪਣਿਆਂ॥ ੫੮॥

ਜਾਂਇਕੋ ਆਦਮੀ ਨਿਰਾ ਪੁਰ ਆਪਣਿਆਂ ਦੀ ਹੀ

ਤਰਫ ਦਾਰੀ ਕਰ ਦਾਰਵੇ ਅਰਹੈ ਰਣਾਂ ਚੀਰੀਆਂ ॥ ੨੩ ॥
ਨੂੰ ਕੁਝ ਨ ਜਾਣੇ ਉਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸਬ ਕੁਝ ਦੇਵੇ । ਤਾਂ
ਲੋਕੀ ਆਖਦੀ ਹੈ ॥ ੫੮ ॥

ਆਪੇ ਫਾਥ ਕੀਏ ਤੈਨੂੰ ਕੌਨ
ਭੁਗਾਵੇ ॥ ੫੯ ॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰੇ
ਅਰਦੁਖ ਪਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਆਖੋ ਤੋਕ ਆਖ ਦੇਹ ਨਾ

ਅਪਣੀ ਗਲੀ ਵਿਚ ਕੁੱਤਾ ਭੀ-
ਸ਼ੇਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ॥ ੬੦ ॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਝੂਠੇ ਪਰਜਾ ਕੇ ਜਿ-
ਥੇ ਉਦੇ ਕਈ ਸਹਾਇਕ ਹਨ ਤੇ ਗੱਡਾ ਬੰਨੇ ਅਰਥੁਠਾ
ਹੋ ਆਵੇ ਤਾਂ ਈਉ ਆਖੀਦਾ ਹੈ ॥ ੬੦ ॥

ਆਦਰ ਤੇਰੀ ਚਾਦਰ ਨੂੰ॥੬੧॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਖੁਰਖ ਧਨ ਪਾੜ ਦਾ ਵੱਡੇ ੨ ਸਮਾਣੇ ਪੜੇ
ਹੋਏ ਆਦਰ ਕਰਨ ਉਸ ਵੇਲੇ ਏਹ ਆਖੀ ਦਾ ਹੈ॥੬੧॥

ਅੰਨ੍ਹਿਆਂ ਅੱਗੇ ਰੋਣਾ ਦੀ ਦਿਆਂ ਦਾਖ

ਜਿਸਨੂੰ ਜਿਸ ਗੁਣ ਦੀ ਕੁਖ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਉਸ ਅੱ
ਗੇ ਉਸ ਵਿਦਿਆ ਦਿਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ
ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ॥੬੨॥

ਆਪਣਾ ਮਾਹੇ ਗਾਛਾ ਵੇਂ ਸਿੱਟੇ ਗਾ
॥੬੩॥

ਜੋ ਕੋਈ ਸਜਨ ਅਪਣੇ ਸਿਰਬੰਧੀ ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਭਲਾ
ਆਖਦਾ ਹੈ ਅਰ ਓਹਦੀ ਨੀਤ ਚੰਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ॥ਉ
ਸ ਵਲ ਵੇਖ ਕੇ ਸਿਆਣੇ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ॥੬੩॥

ਆਪੇਆਪਣਾ ਪਾਰ ਸਬ ਨੂੰ
ਪਿਆਰਾ ਹੈ॥੬੪॥

੨੫

ਜਾਂ ਕੋਈ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਅਪਣੀ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਿਆਰਾ
ਵਡਿਆਵੇ ਅਰ ਹੋਰ ਸਨੂੰ ਨਿਰਉਸ ਵੇਲੇ ਉਉ ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥

ਆਪੇ ਹੀ ਮੈਂ ਰਜੀ ਕਜੀ ਆਪੇ ਹੀ
ਮੈਂ ਪੜਦੇ ਕਜੀ॥੬੫॥

ਜੇ ਸਖਸ ਅਪਣੇ ਮੁਹੇ ਅਪਣੀ ਵਡਿਆਈ ਆਪੇ
ਹੀ ਪਿਆਰ ਕਰ ਉਸਨੂੰ ਦੇਹ ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥੬੫॥

ਇਹ ਮੁੰਹ ਅਰ ਮਸਰਾਂ ਦੀ ਦਲਾ॥੬੬॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਰੰਗੀ ਆਦਮੀ ਅੱਗੇ ਬੁਰਾ ਦੁਇਆ ਦਿੱਤਾ ਜ
ਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥੬੬॥

੨੬ ਇੱਕ ਕਤੀ ਦੀ ਫੇੜਿਆ ਇੱਕ ਉਨੰਦੀ
ਹੈਸਾ॥ ੬੭॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਕੀਮ ਬਣਵਾਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਜੋਪਿਆਂ
ਜਾਂ ਅਰਛਿਹ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇ ਮੁੜ ਸਵਾਰਨ ਲਈ
ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਈਏ ਅਰਛਿਹ ਭੀ ਬਿਗਾੜ ਹੀ ਦੇਵੇ ਉਸ
ਵੇਲੇ ਉਂਝੁ ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥ ੬੮॥

ਇਕੋ ਮੱਛੀ ਸਾਰਾ ਜਲ ਗੀਦਾ
ਕਰਦੀ ਹੈ॥ ੬੯॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਘਰ ਦੇ ਯਾਂ ਕਿਸੇ ਜਮਾਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ
ਮਨੁਖ ਚੰਗੇ ਹੋਣ ਅਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਡਾਂਡਾ ਹੀ ਭੇੜਾ
ਹੋਵੇ ਅਰ ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਟਬਰ ਜਾਂ ਸਾਰੀ ਜਮਾਤ
ਨੂੰ ਬੁਰਾ ਆਖਣ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਉਂਝੁ
ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥ ੭੦॥

ਈਦੀਪਿਛੇਤੰਬਾਫੂਕਣਾਹੇ॥੬੮॥ ੨੭

ਕਿਸੇਵਸਤਈਜਿਸਵੇਲੇਲੋੜਸੀਉਸਵੇਲੇਜੇਦੇਣ
ਵੇਲੇਨੇਨਹਿਤੀਅਰਪਿਛੇਦੇਣਆਏ॥ਤਾਂਜਿਆਣੇ
ਇਉਂਆਖਦੇਹਨ॥੬੮॥

ਈਦੀਪਿਛੇਟਰੂ॥੭੦॥

ਜਾਂਇਕਆਦਮੀਕੰਮਵੇਲੇਨਾਆਵੇਅਰਪਿਛੇ
ਆਣਧਮਾਲਪਾਵੇਅਰਮੰਗਣਬੰਗੇਜਾਣੇ
ਇਹਅਖੌਤਪਾਂਦੇਹਨ॥੭੦॥

ਇੱਕਚੁੱਪਅਰਜੋਸੁੱਖਾ॥੭੧॥

ਜਾਂਇਕਆਦਮੀਜਿਸਮਾਂਬਲੇਦੀਓਨੂੰਖਬਰਪੂਰੀ
ਪੂਰੀਨਹੀਜਿਸਦੀਆਂਪਈਆਂਗਲਾਂਉਂਦੀਆਹਨ
ਉਨੂੰਜਾਂਕੋਈਪੁਛੇਜੀਤਸੀਕੁਝਕਿਉਂਨਬੋਲੇਤਾਂ

੨੮ ਚਿਹ ਆਖਦਾ ਹੈ ਜੀ ਜਿਸਦੀ ਖਬਰ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਓਥੇ
ਇੱਕ ਚੁੱਪ ਅਰਜੋਂ ਸੁਖਾ ॥ ੭੧ ॥

ਇੱਕ ਦਰਬੰਦ ਅਰੁ ਸਹੀ ਸਦਰ ਖੁੱਲਾ
॥ ੭੨ ॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਇੱਕ ਪਰੋ ਕਾਂਦੁ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇ ਅਰ
ਜਿਵੇਂ ਓਸਦਾ ਹੋਰ ਕੀਮ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇੰ-
ਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨਾ ॥ ੭੨ ॥

ਸਖੀ ਨਾਲੇ ਸੂਮ ਭਲਾ ਜੇ ਤੁਰਤ
ਦੇਵੇ ਜਵਾਬਾ ॥ ੭੩ ॥

ਜੇ ਆਦਮੀ ਦੇਣਾ ੨ ਆਖ ਕੇ ਮੁੜ ਲਾਰਿਆਂ ਲੁੱਪਿ
ਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਿਨ ਪਿਆਟ ਲਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਛਿੱਤੇ ਹੋ ਕੇ ਇੰ-
ਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨਾ ॥ ੭੩ ॥

ਸਹੇਦੀ ਨਹੀਂ ਪਹੇਨੂੰ ਰੋਣੀ ਹਾਂ ॥ ੭੪ ॥
ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਦਾ ਸਿਰੋਂ ਮਾਲਕ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਿਹਦਾ

ਭਰਸੀ ਅਰ ਟਬਰ ਖਰਾਬੀਆਂ ਕਰਣ ਲੱਗੇ ਸਮਾਂ ਟੇ ੨੮
ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੧੪ ॥

ਸਹੁਰਾ ਬੱਧ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ ਉਲਟਾ ॥ ੧੫ ॥
ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਰਦਾ ਸਿਰੇਂ ਮਾਲਕ ਦੂਰ ਰੋਜਾ ਵੇਜਿਹ
ਦਾ ਭਰਸੀ ਅਰ ਟਬਰ ਖਰਾਬੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਸਮਾਂ
ਟੇ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੧੫ ॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਸਿਰੇਂ ਮਾਲਕ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਰ ਨੌਕਰ
ਆਪ ਹੁੰਦਾ ਰਿਅਾਂ ਗਲਾਂ ਕਰਣ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ
ਉਸਨੂੰ ਏਹ ਗੱਲ ਜ਼ਬੂਰ ਆਖਣਗੇ ॥ ੧੫ ॥

ਜੋ ਦਿਹਾੜਾ ਚੋਰ ਦਾ ਇਕੁ ਸਾਧ ਦਾ ॥ ੧੬ ॥
ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਸਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧੋਖੇ ਦੇ ਦੇ ਕੇ ਹੀ ਕੀਮਤ ਪਿਆ
ਤੋਰੇ ਅਰ ਕਦੀ ਚਿਹਰਾ ਧੋਖਾ ਫੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ -
ਲੋਕ ਏਹ ਆਖਣਗੇ ॥ ੧੬ ॥

੩ ਸੱਸ ਨਿਆਣ ਬਹੁਟੀ ਆਪੇ ਹੀ
ਪਰਧਾਨ ॥ ੭੭ ॥

ਜਿਸ ਘਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਭੋਲੇ ਭਾਈ ਹੋਵੇ ਹੋਨ ਅਰ ਛੇ
ਟੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਵਧ ਕੇ ਕੀਮਤ ਕਰਣ ਲਗ ਪੈਣ
ਉਸ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੭੮ ॥

ਸਦਾ ਭਵਾਨੀ ਚੱਪੇ ਜਿਨੀ ॥ ੭੯ ॥
ਜੇ ਸਖਸ ਉਮਰੇ ਵਡਾ ਸਦਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਛੋਟਾ
ਪਿਆਰਤਾ ਵੇਤਾ ਲੋਕ ਇਉਂ ਆਖਣ ਲਗਦੇ ਹਨ ॥

ਸੱਚ ਕਹੋ ਪਰੇਰੇ ਬਹੋ ॥ ੮੦ ॥

ਜਾਂ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਸੱਚ ਪਿਆ ਆਖਦਾ ਹੈ ਅਰ ਲੋਕ
ਚੰਦੀ ਨਹੀਂ ਸੁਣਦੇ ਸਗਵਾਂਟੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
ਚਿਹ ਇਉਂ ਮੁਹਾਂ ਆਖਣ ਲਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ॥ ੮੧ ॥

ਸੱਦੀ ਨਾਂ ਬੁਲਾਈ ਤੇ ਮੇਲਾੜੇ ਦੀ

੩੧

ਭੂਆ ॥੮੦॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪੋ ਹੀ ਅੰਗੇ ਵਧ ਵਧ ਕੇ ਕੀਮ
ਕਰੇ ਅਰ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁੱਛੇ ਭੀ ਨ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਓਹਨੂੰ
ਸਮਾਣੇ ਆਦਮੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਖਣ ਲਗਦੇ ਹਨ

॥੮੦॥

ਸੱਸ ਨ ਨਨਾ ਨ ਕੁੜੀ ਆਪੇ

ਹੀ ਪਰਧਾਨ ॥੮੧॥

ਜਿਸਦੇ ਸਿਰ ਪੁਰ ਵੱਡਾ ਕੋਈ ਨ ਹੋਵੇ ਅਰੁ ਆਪ ਹੀ
ਦਰੀਆਂ ਪਿਆ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਨਾਨੀਆਂ ਇਉਂ ਆਂ
ਹਦੀਆਂ ਹਨ ॥੮੧॥

ਸੱਜਨ ਸਾਨੂੰ ਓਹ ਮਿਲੇ ਗਲ ਲੱਗੀ
ਬਾਂਹੀ ॥੮੨॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਯਾਰ ਉਹ ਜਿਹੇ ਹੀ ਮਿਲ

੩੨ ਨਜੋ ਖੁਦ ਗਰਜਹੀ ਹੋਣ ਤਾਂ ਓਹ ਈਉ ਆਖਦਾ ਹੈ
ਸਪਦੇ ਮੁੰਹ ਕੋੜੁ ਕਿਰਲੀ ਖਾਟੇ ਤਾਂ ਅੰਨ
ਛੱਡੇ ਤਾਂ ਕੋਹੜਾ ॥੮੩॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਅਜੇਹੇ ਕੰਮ ਦੇ ਝਮੇਲ ਵਿੱਚ
ਅਨ ਫਸੇ ਜਿਨੂੰ ਨਾ ਕਰ ਸੱਕੇ ਨ ਛੱਡ ਸੱਕੇ ਉਸ ਵੇਲੇ
ਇਹ ਅਖੌਤ ਆਖਦਾ ਹੈ ॥੮੩॥

ਸੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੁਰਮ ਕਰਣੀ ॥੮੪॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਰ
ਕਰਦਾ ਹੈ ਵਡੇ ਛੋਟੇ ਵਾਲਾ ਨਿਹਾਜ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ
ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਰਮੀ ਦਿਆਂ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਏਹ
ਅਖੌਤ ਆਂਹਦੇ ਹਨ ॥੮੪॥

ਸੁਰਮ ਕਰੇਂਦੀ ਅੰਦਰ ਵੜੀ ਮੁਰਖ
ਆਖੇ ਮੈਂ ਥੀਂ ਡਰੀ ॥੮੫॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਭਲਾ ਮਾਨਸ ਆਦਮੀ ਲੜਾਈ ਚਿੰਤਰਦਾ ੩੩
ਅੰਦਰ ਵੜ ਜਾਵੇ (ਹਾਰਦਾ ਜਾਵੇ) ਮੁਰਖ ਹੋਰ
ਉਸਨੂੰ ਸਤਾਂਦਾ ਜਾਵੇ। ਤਾਂ ਫਿਰ ਓਹ ਭੀ ਬਦਲਾ ਲੈ-
ਣ ਨੂੰ ਉਠਦਾ ਹੈ ਅਰ ਮੁਹੋਂ ਇਹ ਅਖੌਤ ਆਖਦਾ ਹੈ
ਸਕਲ ਚੁੜੇਲਾਂ ਦੀ ਦਿਮਾਗ ਪਰੀ
ਆਂਦਾ॥ ੮੬॥

ਜੇ ਆਦਮੀ ਕੁਰੂਪ ਅਰ ਮੁਰਖ ਹੋਕੇ ਅਪਣੇ
ਆਪਨੂੰ ਵਡਾ ਕਰੂਪ ਵਾਨ ਅਰ ਸੁਪੜ ਜੁਜਾਣ
ਜਾਣ ਕੇ ਪੁਮੰਡਿ ਪਿਆ ਕਰੇ ਉਨੂੰ ਲੋਕੀ ਇਹ ਗੱ-
ਲ ਆਖਦੀ ਹੈ॥ ੮੬॥

ਸੱਪ ਦਾ ਡੰਗਿਆਰ ਸੀ ਤੋਂ ਡਰੇ॥ ੮੭॥

ਜਾਂ ਇਕ ਵੇਰਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਬਰ ਦਸਤ ਕੋਲੋਂ ਹ-
ਰਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁੜ ਓਹ ਹਰ ਇਕੋ ਨਿਕੇ ਵੱਡੇ ਕੋ

੩੪ ਭੁਖਿ ਆ ਭਰੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕੀ ਆਖਦੀ ਹੈ॥੮੭॥

ਸਬੋ ਭੇਡਾਂ ਮੁਕਾਈਆਂ॥੮੮॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪਾਗਣੇ ਵਿਚ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੁਰਖ ਅਰਕੁ-
ਚ ਜੇ ਹੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਕੇ ਸਿਆਣੇ ਮਨੁਖ ਏਹ ਅ-
ਖੋਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ॥੮੯॥

ਸਹਿਜ ਪੱਕੇ ਜੋ ਮਿਠਾ ਹੋਇ॥੯੦॥

ਬਾਜੇ ਮਨੁਖ ਮਿਠਾ ਕੀ ਮਕਰ ਦੇ ਹਨ ਪਰ ਸੁਥਰਾ
ਕਰ ਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਕਾਹਲ ਪਾਏ ਤਾਂ ਓਹ
ਅਗੇ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ॥੯੧॥

ਸਬੋ ਗਹਿਣੇ ਭੰਨ ਕੇ ਇੱਕ ਨੱਥ-
ਪੜਾਈ॥੯੨॥

ਜੋ ਆਦਮੀ ਅਪਨੀ ਸਾਰੀ ਪੁੰਜੀ ਖਰਚ ਕੇ ਇੱਕ-

ਕੀਮਪੁਰ ਲਾਵੇਵੇ ਅਰਥਿ ਸਵਿੱਚ ਭੀ ਬਰਕਤ ਨ
ਪਵੇ ਤਾਂ ਜਹਾਨ ਇਉਂ ਆਖਣ ਲਗਾ ਦਾ ਹੈ॥੯੦॥
ਸਪਾਂਦੇ ਪੁੱਤ ਨ ਥੀ ਦੇ ਮਿਤ੍ਰ ਭਾਵੇ ਸੋ
ਮਨ ਦੁੱਖ ਪਿਲਾਈਏ॥੯੧॥

ਜੋ ਭਲਾ ਕਰਾਇਆਂ ਭੀ ਸਦਾ ਬੁਰਾ ਹੀ ਕਰਣ ਅਰ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਲ ਹੀ ਅਜੇਹੀ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਿਆ
ਣੇ ਲੋਕ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ॥੯੧॥

ਸਮਾ ਕਰੇ ਨਰ ਕਾ ਕਰੇ ਰੇ ਨਰ
ਸਮਾਂ ਪਛਾਨ॥੯੨॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਆਦਮੀ ਅਸੁਦਗੀ ਵੇਲੇ ਸਮਣਾ ਦਾ
ਪਿਆਰ ਸੀ ਚਿਹੀ ਚਿਗਰੀ ਥੀ ਵੇਲੇ ਸਬਨਾਂ ਦਾ
ਨਿਰਾਹੁਰਿਆ ਹੋਇਆ ਉਦਾਸ ਹੋਨ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਮਾਂ
ਵੇਏਹ ਅਖੌਤ ਆਖ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਸੱਲੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ॥੯੨॥

੩੬ ਸਾਡੀ ਬਿੱਲੀ ਅਰਸਾਨੂੰ ਹੀ ਮਜਾਉਂ।
॥੮੩॥

ਜਾਂ ਸਿਖਾਇ ਰੋਯਾ ਆਪਣਾ ਸਾਗਿਰਦ ਜਾਂ ਨੌਕਰ
ਹੋਕੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮਾਲਕ ਦੇ ਸਾਮਣੇ ਚਿੜਕ ਕਰੇ
ਤਾਂ ਮਾਲਿਕ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥੮੩॥

ਸਾਡੇ ਪਰਦੀ ਅੱਗ ਤੇ ਨਾਂਉ ਬਸੰਤਰ
॥੮੪॥

ਜਿਨੂੰ ਅਸੀਰੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋਈਏ ਅਰਓ-
ਈ ਬਥਤ ਕੋਈ ਝੂਠ ਸਚ ਪਿਆ ਮਾਰੇ ਤਾਂ ਸਜਾਣੇ
ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥੮੪॥

ਸਾਉ ਸੋ ਚੁੱਪਾ ॥੮੫॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਮੰਡਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗੱਲ ਪੁ-
ਰ ਸਾਰਿਆਂ ਤੇ ਮਰਜ਼ੀ ਪੁੱਛੀ ਜਾਵੇ ਅਰ ਸਾਰੇ ਆਪੋ
ਆਪਣੀ ਗਾਇ ਮੁਜਬ ਕੁਝ ੨ ਆਖਣ ਅਰ ਇੱਕ

ਕੁਝ ਨ ਆਖੇ ਤਾਂ ਖਟੇ ਹੋ ਕੇ ਮੁੜ ਬੋਲਣੀ ਚਿ ਆਖਦੇ ॥ ੩੭ ॥
ਹਨਾ ॥ ੯੫ ॥

ਸਾਰੀ ਖਾਂਦਾ ਅੱਧੀ ਖਾਵੇ ਮਰੇ ਨਹੀਂ
ਪਰ ਕੀ ਮੌਜਾਵੇ ॥ ੯੬ ॥

ਜਿਸ ਦਾ ਖਰਚ ਸੌ ਰੁਪਯੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਹੋਵੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ
ਹ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਕੇ ਜੋਗ ਵਰੀ ਕੀ ਮਾਪੁਰ ਲਾਈ ਰੱਖੀ
ਏ - ਉਹ ਕੀ ਮਤਾਂ ਕਰਗਾ ਪਛਾ ਬਿਦਿਲਾ ਜਿਹ
ਹੋ ਕੇ ਰੰਗਾ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਇਉਂ ਆਖਣ
ਲਗੇ ਹੋਣਾ ॥ ੯੭ ॥

ਸਾਹੋ ਪਾਤਸਾਹੋ ਸਰਖਰੂ ॥ ੯੮ ॥

ਜੇਕਰ ਸਚਾ ਨਿਤ ਰੁਪਰਖ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਤੇ
ਕੁਤੰਗ ਆਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ਭਾਈ ਏਹ ਤਾਂ ਸਾਹੋ
ਪਾਤਸਾਹੋ ਸਰਖਰੂ ਹੈ ॥ ੯੯ ॥

ਸਿਰਤੇ ਨਹੀਂ ਕੁੰਡਾ ਅਤੇ ਹਾਥੀ -
ਫਿਰੇ ਛੁੰਡਾ ॥੮੮॥

ਜਿਸ ਨੇ ਆਪੂੰ ਵੱਡਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜੋ
ਜੀ ਚਾਹੇ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਧਰ ਜੀ ਚਾਹੇ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ
ਸਜਾਣੇ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥੮੯॥

ਸਿਰੇ ਰੀਜੀ ਅਰ ਪੱਟ ਦਾ ਪਗਾਂਦਾ

ਜਾਂ ਇਕੋ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਲਿਆ ਕਤ ਕਹੋਵੇ ਅਰ ਵੱਡੇ
ਸਾਰ ਹੁਦਾ ਮੰਗੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਆਖਦੀ ਹੋ ॥੯੦॥

ਸੁਥਨ ਸੁਟੇ ਝਗਨਾ ਸੁਟੇ ॥੯੦॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਅਜੇਹੀ ਆਂ ਹੋਈ ੨ ਗੱਲਾਂ ਕ-
ਰਦਾ ਹੋਵੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਨ ਨਵਾ ਲਾਭੀਨ ਸੁਨ ਸੱਕੇ ਲੋ-
ਕੀ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ ॥੯੦॥

ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਸੇ ਮੇਵਾ ਖਾਵੇ॥ ੧੦੧ ॥

੩੯

ਜਾਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਮਨੋਂ ਤਨੋਂ
ਕੇਚੀ ਗੀਤਰਾਂ ਕਰਕੇ ਉਸਦਾ ਚੰਗਾ ਫਲ ਪਾਂਦਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਲੋਕ ਉਸ ਦੇ ਲੋਏ ਹ ਗਲ ਆਪਣੇ ਲਗਾ ਦੇ ਹਨ॥

ਸੁਪਨੇ ਆਈਆ ਭਾਵੇ ਨਾਂ ਤੇ ਮੈ-

ਤੇਰਾ ਮਿਜਮਾਨ॥ ੧੦੨ ॥

ਜਿਸ ਸਖਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਰਾਹੇ ਅਰਥਿਹ ਆਪੋਂ ਹੀ
ਅੰਗੋ ਵਧ ਰਕੇ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਉਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਅਖੌ
ਤ ਪਾਂਦੀ ਹੈ॥ ੧੦੨ ॥

ਸੁੱਕੀ ਸੇਉਂਦਿਆਂ ਹਰੀਭੀ ਹੋ ਜਾਉ॥ ੧੦੨

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਬਿਨ ਕੁਝ ਮਜ਼ੂਰੀ ਦੀ
ਤੇਕਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਲੋਕੀ ਪੁਛਣ ਤੂੰ ਇਵੇਂ ਕੰਮ ਕੌਂ ਕਰ

੪੦ ਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਆਣੇ ਲੋਕ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ।
੧੦੩॥

ਸਾਂਝੀ ਬੰਬਨ ਪਿੱਟੇ ਕੇ ॥ ੧੦੪॥

ਜੇਹੜੀ ਮਹਿਲ ਮਾੜੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਰਤਨ ਦੀ
ਵਸਤ ਸਾਂਝੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਓਹਦੀ ਖਬਰ ਕੋਈ ਨ
ਹੀ ਲੈਂਦਾ ਬਿਗੜਦੀ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਆਣੇ
ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੧੦੪॥

ਸਿਕਾਰ ਦੇ ਵੇਲੇ ਕੁੱਤੀ ਮੁਤਾਈ ॥ ੧੦੫॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਆਦਮੀ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸੇਖ ਕੀਮਤਈ ਕੁਝ
ਚੁਜੀ ਨਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਓਹ ਉਸ ਕੀਮ
ਤ ਦੇ ਲੋਕੋਈ ਬਹਾਨਾ ਬਨ ਕੇ ਪਿੱਛੇ ਛੁਰਾਵੇ ਤਾਂ ਇਉਂ
ਆਖੀਦਾ ਹੈ ॥ ੧੦੫॥

ਸਿਉਂ ਨੇ ਰੁੱਪੇ ਲੁੱਦੀ ਤੇ ਮੁੜ ਪੁਮਿਆ
ਰੀ ਸਦੀ ॥ ੧੦੬॥

ਕੋਈ ਛੋਟੀ ਜਾਤ ਦਾ ਮਨੁਖ ਜਾਂ ਤੀਸੀ ਧਨ ਦੌਲਤ ੪੧
ਦੇ ਕਾਰਣ ਵਡੀ ਰਿਆਜਾ ਦੇ ਅਰਥਿਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਸਿ-
ਆਟੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ॥ ੧੦੬॥

ਸਿਦਕ ਸਾਬਤ ਤਾ ਮੰਜਲ ਹਸਾਣ॥ ੧੦੭॥

ਜੇ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਰਣ ਲੱਗਾ ਉਸਦੇ ਵਿਗੜ
ਨਤੋਂ ਨਾ ਫਰੇ ਅਰ ਕੰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰਦਾ ਹੀ ਚਲੇ
ਆਜਾਵੇ ਜੇ ਕੋਈ ਓਹਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਿਆ ਭੀ ਚਾਹੇ ਤ
ਓਹ ਅਗੋਂ ਇਉਂ ਆਖਦਾ ਹੈ॥ ੧੦੮॥

ਸਿਰੇਂਗੀ ਜੀ ਕੰਪਿਆਂ ਦਾ ਜੋੜਾ॥ ੧੦੯॥

ਜੇ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਹੋਸ਼ ਲਿਯੇ ਵਧ ਕੇ ਪਿਆ
ਗੱਪਾਂ ਮਾਰੇ ਅਰ ਆਪਣੀ ਸਮਰਥਾ ਵੱਲ ਨਾ ਤੁਰੇ ਉ
ਸਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਲੋਕ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ॥ ੧੧੦॥

ਸਿਰੇ ਦਲ ਰੇਟੀ ਹੋਰ ਗੱਲ ਸਬ ਥੋਥੀ ॥

ਜਿਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਖਾਨ ਪੀਨ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮਿਲਦਾ ਰ-
ਵੇਰੀ ਹੀਰੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉੱਖ
ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ॥ ੧੦੮ ॥

ਸਿੱਧਾ ਸਿੱਧਾ ਜਾ ਅਰੁ ਕਰਮਾ ਦਾ-
ਖੰਦਿਆ ਖਾ ॥ ੧੧੦ ॥

ਮਾਪੇ ਜਾਂ ਉਸਤਾਦ ਆਪਣਿਆਂ ਬਾਲਕਾਂ ਜਾਂ ਵਿਦਯ
ਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਂਦੇ ਦੇਂਦੇ ਇਹ ਅਖੌਤ
ਆਖਦੇ ਹਨ ਜੇ ਸਿੱਧੀ ਭੁਲੇ ਮਾਨਸਾਂ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਰ-
ਥੋਰੀ ਅਰੁ ਅਪਣਿਆਂ ਕਰਮਾਂ ਪੁਰੁ ਰੋਗ ਸਾਰੇ ਥੋਰੀ ਤੁੰ
ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ॥ ੧੧੦ ॥

ਸੱਪ ਦੇ ਸਾਮਣੇ ਦੀਵਾ ਨਹੀਂ ਬਲਦਾ ॥
੧੧੧

ਇੱਕ ਭੱਡੇ ਚੰਗੇ ਭੁਣੀ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ੪੩
ਹੋਰ ਕੋਈ ਬੋਲ ਨ ਸਕੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਆਣੇ ਆ-
ਦਮੀ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ। ੧੧੧॥

ਸੁਤੇ ਪਏ ਦਾ ਮੂੰਹ ਚੁਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਸਿਰ
ਹਸਾਨਾ ੧੧੨॥

ਜਦ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਅਜੇਹਾ ਕੰਮ ਪਿਆ ਕਰੇ ਜਿਸ
ਵਿੱਚ ਨਾ ਲੋਕ ਜੋਰੇ ਨਾ ਖੁਲੋਕ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਇਉਂ ਆ-
ਖਦੀ ਹੈ। ੧੧੨॥

ਸੁੱਤੀ ਕਲਾ ਨਾ ਜਗਾ ੧੧੩॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਕੁਝ ਖਰਾਬੀ ਕਰਕੇ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹੋਵੇ
ਅਰਥਿ ਹੁੰਨੂੰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪਿਆ ਮੁੜ ਰਛੇ ਵੇ ਤਾਂ ਓ-
ਹੁੰਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਸੁਨਾਂਦੇ ਹਨ ੧੧੩॥

੪੪ ਸੁਲਾਂਜੀਮ ਦੀਆਂ ਦੇ ਮੁਹਿਤਿ ਖੋ ॥ ੧੧੪ ॥

ਜਦ ਇਕੋ ਜਮਾਣੇ ਦਾ ਬਾਲਕ ਨਿਕੋ ਜਿਹ ਹੀ ਵਡੀਆਂ ੨ ਚੁੱਤ
ਰਾਈ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਹ ਅੰ
ਖੋਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ ॥ ੧੧੪ ॥

ਸੋਈ ਮੇਰਾ ਸਕਾਜੇ ਦੇਵੇ ਰਿਧਾ ਪੱਕਾ ॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਮਤਲਬ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ
ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਇਹ
ਆਂਹ ਦੇ ਹਨ ॥ ੧੧੫ ॥

ਸੋਈ ਗਣੀ ਜੋ ਖਸਮੇਂ ਭਾਣੀ ॥ ੧੧੬ ॥

ਜੇਕੋਈ ਮੁਰਖ ਖੁਭ ਚੰਜਾ ਅਤੇ ਨਿਕੀਮ ਆਦਮੀ ਭੀ
ਅਫਸਰ ਦੇ ਮਨ ਲੱਗਾ ਤਰੱਕੀ ਪਾ ਜਾਵੇ
ਅਰਚੀ ਗੋ ੨ ਬੰਨੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਂਹ ਦੇ

ਹਨਾ ॥ ੧੧੬ ॥

੪੫

ਸੋ ਸੁਨਿਆਰਦੀ ਇੱਕ ਠਠਿਆਰਦੀ

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜੋਰਾਵਰ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕਮਜੋਰੇ ਦਾ ਵੈਰ ਹੋ

ਪਵੇ ਅਰ ਕਮਜੋਰਾ ਪਿਆ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਰੇ ਅੰਤ

ਨੂੰ ਅੱਕ ਕੇ ਜੋਰਾਵਰ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਬਦਲਾ ਲਵੇ ਤਾਂ ਉਸ

ਵੇਲੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨਾ ॥ ੧੧੭ ॥

ਸੋ ਸਬੂਨਾਂ ਦੇ ਲੱਗੇ ਕਾਲੇ ਮੂਲ ਨਾ

ਹੁੰਦੇ ਬੱਗੇ ॥ ੧੧੮ ॥

ਜਿਸਦਾ ਮਨ ਦੁਸ਼ੁ ਹੈ ਉਦੇ ਨਾਲ ਭਾਵੇ ਕੇਡੀ ਹੀ ਭਲਾ

ਕਰੀਏ ਅਰ ਉਹ ਬੋਟ ਹੀ ਕਮਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਉਂ

ਆਖਦੇ ਹਨਾ ॥ ੧੧੯ ॥

ਹੱਥ ਦੇ ਕੰਕਨ ਨੂੰ ਆਰਜੀ ਕੀ

ਆਖੋ॥ ੧੧੮

ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਅਸੀਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਨੀਏ ਓਦੀ
ਜੋ ਕੋਈ ਵਡਿਆਈ ਜਾਂ ਨਿਰਮਾਕਰੇਤਾਂ ਅਜੀਅ
ਖਾਰੇ ਹੱਥ ਦੇ ਕੰਢ ਨੂੰ ਆਰਜੀ ਕੀ ਆਖੋ॥ ੧੧੯

ਹੱਥਾਂ ਬਾੜ ਕਰਾਰਿਆਂ ਵੈਰੀ ਮਿਤ੍ਰ
ਨਾ ਹੋਏ॥ ੧੨੦॥

ਇਕੋ ਆਦਮੀ ਜਾਂ ਅਪਣੀ ਭਲਮਾਨਜੀ ਤੋਂ ਬਰਦ
ਲੁੱਚੇ ਵੈਰੀ ਕੋਲੋਂ ਅੱਖ ਛਿਪਾਂਦਾ ਫਿਰੇ ਅਰਦੁਖ ਸ
ਹਾਰੇ ਲੋਕ ਓਹਨੂੰ ਏਹ ਅਖੌਤ ਸੁਣਾਂਦੇ ਹਨ॥ ੧੨੦

ਹਮ ਸਾਏ ਮਾਂ ਪਿਉ ਜਾਏ॥ ੧੨੧॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਖ ਸੋਖ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਣ ਬਣਦਾ ਹੈ
ਅਰਕੋਈ ਜਾਬੀ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਹਮ ਸਾਇਆਂ ਨੂੰ
ਅਪਣਿਆਂ ਬਣਾਨ ਬਈ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਵਾਸਤੇ ਲੋ-

ਕਇਹ ਅਖੌਤ ਬੋਲਦੇ ਹਨ॥ ੧੨੧॥

੪੭

ਹੀਕਾਰ ਦਾ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ॥ ੧੨੨॥

ਜੋ ਮਨੁਖ ਅਹੀਕਾਰੀ ਹੈ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ ਜਾਂ
ਉਸ ਉਤੇ ਕੋਈ ਮੁਜੀਬਤ ਪਵੇ ਅਰ ਸਬਨਾਂ ਪਾਸ
ਮੰਨਤਾ ਕਰਦਾ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖਣ
ਗੇ॥ ੧੨੨॥

ਹੱਥ ਪੈਰ ਨਰਦੇ ਅਰ ਸਬ ਸੋਦੇ
ਹੋਏ॥ ੧੨੩॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਕੀ ਮਵੇਲੇ ਕੋਈ ਸਹਾਇਤਾ
ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ ਅਰ ਚਿਹ ਆਪਣੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾਲ ਹੀ ਕੰ-
ਮ ਪੂਰਾ ਪਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕ ਚਿਹਨੂੰ ਉਸ ਵੱ-
ਲ ਵੇਖਕੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ॥ ੧੨੩॥

ਹਥੋਂ ਦਿਆਂ ਨਾ ਮੁਖ ਤ੍ਰਿਚਿ ਭੁਲਾਵ
ਨਾ॥ ੧੨੪॥

ਜੇ ਮਨੁਖ ਦੇਨ ਰਪਿਆ ਕਰੇ ਅਰ ਦੇਵੇ ਨਾ ਉਸਨੂੰ
ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕੀ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੧੨੪॥

ਹਥ ਟਿਰ ਅਰ ਦੇਸ ਮੋਕਲਾ॥ ੧੨੫॥

ਜੇ ਹੜਾ ਮਨੁਖ ਹਰ ਥਾਂ ਤੋਂ ਮੰਗਣ ਚੜ੍ਹੇ ਅਰ
ਮੰਗ ਲਿਆਵੇ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕ ਇਹ ਅਖੌਤ
ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੧੨੫॥

ਹਰੀ ਚੁੰਗ ਹੈ॥ ੧੨੬॥

ਜੇ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਵੇਲੇ ਨੌੜੇ ਨਾ ਚੁੱਕੇ ਅ
ਰ ਖਾਨ ਪੀਨ ਵੇਲੇ ਚੁੱਕ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਇਉਂ
ਆਖੇਗੀ॥ ੧੨੬॥

ਹਾਲੇ ਦਿੱਲੇ ਕੁਝ ਜੋਤ ਰੋ ਦਿਲੇ ॥ ੧੨੭ ॥

੪੮

ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪ ਆਲਸੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਰਥਸ਼
ਅਪਣੇ ਹੋਰ ਨੌਕਰ ਚਾਕਰ ਭੀ ਦਿੱਲੇ ਮਿਲ ਜਾਣ
ਤਾਂ ਇਹ ਅਥੱਤ ਆਖਦਾ ਹੈ ॥ ੧੨੭ ॥

ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਹੁਣ ਅੱਗੇ -
ਆਈਆਂ ॥ ੧੨੮ ॥

ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਭੁੱਲ ਕੇ ਆਪੋ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਪਛ
ਤਾਈਏ ਤਾਂ ਸਮਝਾਏ ਏਹ ਅਥੱਤ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੧੨੮ ॥
ਹੱਥ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪਛਾਣੇ ॥ ੧੨੮ ॥

ਜਦ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਬੈਠ ਵੇਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ
ਚੰਦੀ ਵਸਤੂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਿਹਰਾ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂ ਈਏ
ਲੈਣ ਚਾਹਿਆ ਆਟੇ ਤਾਂ ਸਮਝਾਏ ਈਊ ਆਖਦੇ ਹਨ

ਹਿੰਦੂ ਨਉ ਹੁੰਦੇਦਾ॥੧੩੦॥

ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੁਬਾਹਲਿਆਂ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਮੰਨਨ
ਕਰਕੇ ਬਹੁਤਾ ਹੀ ਖਰਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਅੱ
ਕਰੇ ਇਉਂ ਆਖਦੇਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਕ ਗਾਰੀਬ
ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਜੇਹਾ ਕੋਈ ਖਰਚ ਆਨ ਪਵੇ
ਜਿਸਨੂੰ ਓਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਅਰ ਲੋਕ ਉਸਤੋਂ
ਮੰਗਨ ਤਾਂ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦਾ ਹੈ॥੧੩੦॥

ਹਾਸੇਦਾ ਵਿਨਾਸ ਹੋਜਾਂਦਾ ਹੈ॥੧੩੧॥

ਜਾਂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀਠਠ ਕਰਦਿਆਂ ਕੋਈ
ਗੱਲ ਵਧ ਜਾਵੇ ਅਰ ਲੜਾਈ ਪੁਰਨੋ ਬਤ ਆਜਾ
ਵੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਮਨੁੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਅਖੌਤ ਆ
ਖਦੇ ਹਨ॥੧੩੧॥

ਹਿਮਤ ਅੱਗੇ ਫੜੇ ਨਜੀਕਾ ॥੧੩੨॥

ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਹਿਮਤ ਕਰਦਾ ਜਾਵੇ ਅਰਉ ਦਾਸ ਨ ਹੋਵੇ
ਅਰਕੀਮ ਪੂਰਾ ਕਰਲਵੇ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕ ਇਹ ਆਖ
ਦੇ ਹਨ ॥੧੩੨॥

ਹੋਛੇ ਦੀ ਯਾਰੀ ਸਦਾ ਖੁਵਾਰੀ ॥੧੩੩॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਮੀਨੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਿਤਾ ਚਾਰੀ ਹੋ ਜਾ
ਵੇ ਅਰਓ ਸਦਾ ਕਮੀਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹੀ ਕਰਣ ਲ
ਗ ਪਵੇ ਮਿਤ ਨੂੰ ਦੁਖ ਹੋਵਾ ਹੈ ਅਰ ਮੁੱਠੇ ਏਹ ਗਲ
ਆਖਦਾ ਹੈ ॥੧੩੩॥

ਕਰਮਾਂ ਦੀ ਰੱਤੀ ਚੰਗੀ ਅਰ ਅਕਲ
ਦਾ ਮੰਨ ਕੁਝ ਨਾ ॥੧੩੪॥

ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਹਰਕੀਮ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾ ਹੀ ਵਿਦਾਰਵੇ

ਅਰਪਰਾਲਬਤਤੇਜਰੀਭਰੋਸਾਨਰਖੇਅਰ-
ਪਆਕਲਪੇਤਾਂਲੋਕਆਖਦੇਹਨ॥੧੩੪॥

ਕਦੇਬਾਬੇਦੀਆਂਕਦੇਚਾਚੇਦੀਆਂ॥੨॥

ਜਾਂਇੱਕਆਦਮੀਕਿਸੇਪੁਰਵਾਰਕਰਦਾਹੈਅਰ
ਚਿਹਭੀਨਿਭਰਹੈਕੋਈਤੀਸਰਾਚਾਆਖੇਭਈ
ਏਹਤੇਰੇਨਾਲਵੈਰਕਰਦਾਹੈਤਾਂਚਿਹਅਗੋਂਇਹ
ਅਖੌਤਪਾਂਦਾਹੈ॥੧੩੫॥

ਕਦੀਮੁਰਦੇਭੀਕਬਰੋਂਨਿਕਲੇ
ਹਨ॥੧੩੬॥

ਜਾਂਕਿਸੇਜੋਰਾਵਰਨਾਲਲੈਣਦੇਣਦਾਵਹਪੰਜਾ-
ਵੇਅਰਚਿਹਬਰਨੀਤਾਹੈਕੋਨਾਦੇਨਾਚਾਹੈਉਸ
ਵੇਲੇਭੁਲੇਮਨਸਲੈਣਦਾਰਨੂੰਜਮਾਥਾਕੇਉ-
ਚਿਆਖਦੇਹਨ॥੧੩੬॥

ਕੱਖਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲੀ ਦੀ ਦਬੰਦ ਦਾ

ਪਾੜਛਾ ॥ ੧੩੭ ॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਸਤੁ ਸਚ ਮੁਚ ਚੰਗੀ ਨ ਹੋਵੇ ਅਰ ਓਪ
ਰੋ ਪੋਚਾ ਪਾਰ ਦੇ ਕੇ ਚੰਗੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੈਦਸੀ ਏਤਾਂ
ਸਿਆਣੇ ਦੇ ਖਕੇ ਏਹ ਅਖੌਤ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੧੩੭ ॥

ਕੱਖਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀ ਅਰ ਬਾਂਦਰ -

ਮਲਾਹਾ ॥ ੧੩੮ ॥

ਇੱਕ ਤਾਂ ਕੀ ਮਹੋਵੇ ਡਾਡਾ ਔਖਾ ਅਰ ਦੂਜਾ ਕਰਣ
ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਡਾਡਾ ਮੁਰਖ ਉਸ ਦੇ ਲੇ ਸਿਆਣੇ ਇਉਂ
ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੧੩੮ ॥

ਕਰੇ ਮਾਈ ਅਰ ਭਰੇ ਜਾਈ ॥ ੧੩੯ ॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਕਸੂਰ ਕਰੇ ਅਰ ਓਦੇ ਬਦਲੇ

੫੪ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤ ਭਿਰਾ ਫੜੇ ਜਾਨ ਤਾਂ ਲੋਕ ਏਹ ਗਲ
ਆਖਣ ਲੱਗੇ ਹਨ॥ ੧੩੯॥

ਕਰਮ ਜੂਰੀ ਖਾਹ ਜੂਰੀ॥ ੧੪੦॥

ਜੇ ਆਦਮੀ ਸੇਹਨ ਤ ਕਰੇ ਅਰ ਘਬਰਾਵੇ
ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ ਓਨੂੰ ਲੋਕ ਇਉਂ ਅੰਧੇ
ਹਨ॥ ੧੪੦॥

ਕਾਗਤ ਦੀ ਬੇੜੀ ਅੱਜ ਨ ਭੁੱਬੀ
ਕੱਲ ਭੁੱਬੀ॥ ੧੪੧॥

ਜੇ ਮੁਰਖ ਆਪਣੇ ਬਦਲੇ ਹੋਰਣਾ ਤ ਕੰਮ ਕਰਾ ਕੇ
ਕੰਮ ਟੋਰੀ ਜਾਵੇ ਓਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਿਹਾਨੇ ਇਉਂ ਆਖ
ਦੇ ਹਨ॥ ੧੪੧॥

ਕਾਠ ਦੀ ਵਲ ਟੋਹੀ ਕਿਚਰ ਕੁ-
ਚੜ੍ਹੇ ਗੀ॥ ੧੪੨॥

ਜਾਂਇਕ ਨਾਲਾਇਕ ਮਾਨੁਖ ਕਿਸੇ ਸਿਪਾਰਸ ਜਾਂ ਹੋਰ
 ਹਿਕਮਤ ਲਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾਈ ਜਾਏ ਉਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਸਿ
 ਆਣੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥੧੪੨॥

**ਕਾਠ ਦੀ ਬਿਲੀ ਅਰ ਮੁਜਾਉ ਕੌਰ
 ਕਰੇਗਾ ॥੧੪੩॥**

ਕਿਸੇ ਮੁਰਖ ਨੂੰ ਜੇ ਵਿਦਾਵਾ ਨਾਂ ਦਾ ਲਿਬਾਸ ਪਾਕੇ
 ਚਾਬਠਾਈਏ ਅਰ ਪੈਟਿਡੀਆਈਏ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਏ
 ਹ ਅਖੌਤ ਪਾਇਆ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥੧੪੩॥

**ਕਾਉਂ ਮੁਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਬੱਗੇ ਸੌ੨ ਸਾਬ
 ਨਧਈਏ ॥੧੪੪॥**

ਦੁਸ਼ ਨੂੰ ਕਿਨਾਹੀ ਸਿਖਾਇਆਂ ਹੋਇਆਂ ਭੀ ਜੰਓਹ
 ਕੁਝ ਨਾ ਸਿੱਖੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਈਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥

ਕਾਹਲ ਅੱਗੇਟੇਏ॥੧੪੫॥

ਜਾਂਕੋਈਕੰਮ ਬਬਰਕਰਨਾਹੋਵੇ ਅਰਵਿੱਚਵਿਖਾ
ਨਅਨਪਇਹੋਨਤਾਂਸਿਆਣੇਇਉਂਆਹਦੇਹਨ॥੧੪੫॥

ਕਜਲਦੀਕੋਠਰੀਵਿੱਚਵਡਿ-
ਅੰਦਾਗਲੱਗੋਹੀਲਗੀ॥;

ਇੱਕਭਲਾਆਦਮੀਜਾਂਮੰਦੀਸੋਹਬਤਵਿੱਚਜਾ-
ਵਡੇਚਿਨੂੰਵੇਖਕੇਸਿਆਣੇਇਹਅਖੌਤਪਾਂਦੇਹਨ
॥੧੪੬॥

ਕਿੱਥੇਰਾਜਾਭੋਜਕਿੱਥੇਗਾਂਗਾ
ਤੇਲੀ॥੧੪੭॥

ਜਾਂਇੱਕਨਿਕੰਮੀਜਿਹੀਵਸਤੂਨੂੰਕਿਸੇਉਤਮਵ-
ਸਤੂਨਾਲਟਾਕਰਦੇਵੀਏਤਾਂਸਿਆਣੇਏਹਆਖਦੇ

ਹਨਾ १੪੭॥

੫੭

ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਫਿਕਰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਨੂੰ
ਫਿਕਰ ਭੰਗੀ ਰੀਦਾ ॥ ੧੪੮ ॥

ਜਾਂ ਹਰ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਪਿਆ ਕਰੇ
ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਨਾ ਬੁਢੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਹਨ
੧੪੮ ॥

ਕੁੱਤਾ ਰਾਜ ਬਹਾਈਏ
ਚੱਕੀ ਚਟਨ ਜਾਇ ॥ ੧੪੯ ॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਮੀ ਨੇ ਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਡਾ ਦਰ
ਜਾ ਦੇਵੀਏ ਅਰਥਿਹ ਕਮੀ ਨੇ ਪਿਆਲਾ ਤ ਹੀ
ਪਿਆ ਸੁਝਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਆਖੇ ਰੀ ॥ ੧੪੯ ॥

ਕੁੱਬੇ ਨੂੰ ਲੱਤ ਕਾਰੇ ਆਗਈ ॥ ੧੫੦ ॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੋਈ ਬੁਰਾ ਕਰੇ ਅਰਥਿਹ ਬੁਰੀ

ਪਦ ਅਈਭੀਓਹਨੂੰਚੀਰੀਤੋਂਦੁੱਕੇਉਸਵੇਲੇਜਮਾਵੇ
ਇਹਆਖਦੇਹਨਾ॥੧੫੦॥

ਉਹ ਮੰਨਦੀਨਹੀਂ ਉਹ ਵਲਰ
ਅੰਢਿਦਾਰੈ॥੧੫੧॥

ਜਾਂਇਕੋਆਦਮੀਕਿਸੇਨਲਬਾਹਲਾਪਮਾਰਚੰ
ਹਦਾਰੈਅਰਉਹਅਗੋਂਉਸਵੱਲਤਕੱਦਾਭੀਨਹੀਂ
ਉਸਵੇਲੇਏਰਅਖੌਤਜਮਾਵੇਪਾਂਦੇਹਨਾ॥੧੫੧॥

ਕੁਤੇਸੀਦੀਪੁਛਲੀਕਦੇਨਸਿੱਧੀ
ਹੋਇ॥੧੫੨॥

ਜਾਂਇਕੋਆਦਮੀਪੁਰਕੇਈਭੁਲਿਆਈਆਂਪਲੇ
ਕਰੀਏਅਰਓਹਫੇਰਭੀਸਿੱਧਾਨਹੋਵੇਤਾਂਸਿਆਨੇ
ਇਹਅਖੌਤਪਾਂਦੇਹਨਾ॥੧੫੨॥

ਉਛਕੁ ਕੁ ਕੀ ਸਾਹਿਰ ਢਢਰਾ ॥ ੧੫੨ ॥

ਜਾਂਇਕ ਵਸਤੁ ਨੂੰ ਦੁੰਦੀ ਏਪਏ ਅਰ ਓਹ ਪਾਸੋਂ ਹੀ ਨਿਕ
ਲ ਆਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਈ ਉਆ ਖੀਦਾ ਹੋ ॥ ੧੫੩ ॥

ਕਿਸ ਮਤ ਦਿਆ ਬਣੀਆ ਰਿਧੀ
ਸਾਈ ਖੀਰ ਹੋ ਗਿਆ ਦੁਣੀਆ ॥
੧੫੪

ਜਾਂਇਕ ਕੰਮ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ੨ ਭਲੇ ਲਈ ਕਰੀਏ ਅ
ਰ ਓਸ ਤੋਂ ਸਗੋਂ ਓਹ ਦਾ ਭੁਕਾ ਹੋ ਨਿਕਲੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਲ
ਕ ਇਉਂ ਆਖਨ ਲਗਦੇ ਹਨ ॥ ੧੫੪ ॥

ਕੋਠਾ ਉੱਜਰਿਆ ਤਰਖਾਣ - ੨
ਵਿੱਜਰਿਆ ॥ ੧੫੫ ॥

ਜੋ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਿਰਾਪੁਰਾ ਅਪਣੇ ਹੀ ਮਤ ਲਖ
ਲਈ ਕੋਈ ਕੰਮ ਪਿਆ ਕਰੇ ਮਰਮਤ ਲਖ ਕਵੇ

੬੦ ਮੁਕਵਕਫ ਭੀਨ ਬਣੇਤਾਂ ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥੧੫੫॥
ਕੋਲਿਆਂ ਦੀ ਦਲਾਈ ਅਰਮੁੰਹ
ਕਾਲਾ॥੧੫੬॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਭੈੜੇ ਜਹੇ
ਕੰਮ ਕਰਣ ਲਈ ਆਖੇ ਅਗੋਂ ਓਹ ਸਿਆਣਾਂ ਮਨ
ਪਣੇ ਜੁਥਾ ਬਦਿਚ ਓਹ ਆਖਦਾ ਹੈ॥੧੫੬॥

ਕੀੜੀ ਨੂੰ ਠੂਠਾ ਹੀ ਦਰਿਆ॥੧੫੭॥

ਕਿਸੇ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਬੋੜੀ ਜਿਹੀ ਵਸਤੁ ਦੇਵੀਏ ਅਰ
ਓਹ ਵਡਾ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਏਕ ਆਖਦੇ ਹਨ॥੧੫੭॥

ਕੁੱਤੇ ਦੀ ਮੌਤ ਅੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮਸੀਤੀ
ਸੋਦਾ ਹੈ॥੧੫੮॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਕਿਸੇ ਵਡੇ ਨਾਭ ਮਥ

ਲਾਬੈ ਫੈਰੈ ਹੈ ਅਰ ਸਟਾਂ ਪਿਆ ਖਾਂਦਾ ਹੈ ਉਸ ਵੇਲੇ ੬੧
ਏਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ ॥ ੧੫੮ ॥

ਕੀਧਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਕੰਨ ਚੁੰਦੇ ਹਨ ॥ ੧੫੯ ॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਗੁਰੀ ਗੱਲ ਲੁਕਾ ਛਿਪ ਕੇ ਅੰਦਰ ਬੈਠ
ਕੇ ਕਰੀਏ ਅਰ ਚਿਹ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਝੋਕੀ
ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੧੫੯ ॥

ਕੰਨਾਂ ਦਾ ਕੱਚਾ ਕੁਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਸੱਚਾ
੧੬੦

ਜੇ ਆਦਮੀ ਹਰ ਇਕ ਦੀ ਗੱਲ ਪਿਆ ਮੰਨੇ ਆਪ ਕੁ
ਝ ਨ ਵਿਚਾਰੇ ਸੋਚੇ ਚਿਹ ਨੂੰ ਝੋਕ ਇਉਂ ਆਖਣ ਲਗ
ਪੈਂਦੇ ਹਨ ॥ ੧੬੦ ॥

ਕੱਖ ਦੇ ਚਿਹ ਲੇ ਲੱਖ ॥ ੧੬੧ ॥

ਜਾਂ ਇਕ ਭੈੜੀ ਨਿਕਮੀ ਜਹੀ ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬ

੬੨ ਜਾ ਛਲ ਸਿਧ ਹੀ ਦਿੱਜ ਪਦੇ ਤਾਂ ਹਿੰਨੂੰ ਝੋਕਾਇ-
ਉ ਆਪਣੇ ਲੱਗ ਮੋਦੇ ਹਨ॥੧੬੧॥

ਕੁਛ ਕੁਝ ਹਿਕੇ ਦਾੜੀ ਹੱਥ ਪਾਣਾ॥
੧੬੧

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਸਮਝੇ ਗੱਲਾਂ ਬਣਾ ਰਕਰ ਨਿ-
ਵਿਆ ਕਰੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਸਮਝਾਂਦੇ ਮਨੁੱਖ ਨਿੱਤ
ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ॥੧੬੨॥

ਕੁੱਪੀ ਵਿਚ ਰੋਕ ਪੜਕਾਨਾ॥੧੬੩॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਨਿਕੀ ਮੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਪਿਆ ਕਰੇ ਅਰ ਉਸ
ਵਿਚੋਂ ਅਰਥ ਕੁਝ ਨਾ ਨਿਕਲੇ ਉਸਨੂੰ ਝੋਕ ਆਖਦੇ
ਹਨ॥੧੬੩॥

ਖੁੱਲੀ ਗੁੱਥੀ ਸਰਾਫ ਹੈ॥੧੬੪॥

ਜਦ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਧਨ ਤੇ ਸਖੀ ਹੋਵੇ

ਫੇਅਰ ਅਪਦੇ ਨੂੰ ਚੰਤੀ ਨਾ ਹਿਲਾਵੇ ਉਸ ਉਤੇ ਇਹ
ਅਖੌਤ ਹੈ॥ ੧੬੪॥

ਖਲੇਦਾ ਖਾਲਸਾ॥ ੧੬੫॥ ੨॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਵਸਤੁ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਵੰਡਨ ਲਈ ਰੱਖੀ ਹੋ
ਵੇ ਅਰ ਵੰਡਨ ਵੇਲੇ ਚਿਪਿਛੋਂ ਕੋਈ ਆਨ ਮੰਗੇ ਉਸ
ਵੇਲੇ ਵੰਡਨ ਵਾਲਾ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦਾ ਹੈ - ਭਾਈ ਜੈ
ਖਲੋਤੇ ਜੈ ਜੈ ਕੈ ਗਾਏ॥ ੧੬੫॥

ਖੇਰ ਕਲੀ ਦਰਾਂ ਹੁੰਦਾਂ ਬਾਂਦਰਾਂ॥ ੧੬੬॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਦਾ ਫਲ ਕਰਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੇ ਅ
ਰ ਹੋਰ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਉਸ ਵੇਲੇ ਕੰਮ ਕਰਣ ਵਾਲੇ
ਇਉਂ ਆਖਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ॥ ੧੬੬॥

ਖੁਹ ਦਿਆਂ ਇੱਕ ਕਰੀ ਭਰੀਆਂ

੬੪

ਕਦੀ ਖਾਲੀ॥ ੧੬੭ ॥

ਜਾਂਇਕੋ ਦੋਲਤ ਮੰਦਗਰੀਬ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਗਰੀਬ
ਦੋਲਤ ਮੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ

ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਭੁੱਲਾ ਅਰਬਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ

ਜਾਂਇਕੋ ਆਦਮੀ ਸਾਂਭਕੇ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਨ ਰੱਖੇ ਅਰੁ
ਗੁਆ ਬੈਠੇ ਤਾਂ ਓਹਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਲੋਕੀ ਇਉਂ ਆਖੋਂਤ
ਪਾਂਦੀ ਤੇ॥ ੧੬੮ ॥

ਖਾਨ ਪੀਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਤੇ ਰਾਮ
ਜਪਨ ਨੂੰ ਚੰਗੀ॥ ੧੬੯ ॥

ਜਾਂਇਕੋ ਆਦਮੀ ਖਾਨ ਵੇਲੇ ਦੋੜ ਪਵੇ ਅਰਕੀਮ
ਵੇਲੇ ਬਹਾਨਾਂ ਚਾਬਨਾਏ ਉਸਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਸਿਆਣੇ
ਇਹ ਆਖਾਂਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨ॥ ੧੭੦ ॥

ਖਾਜੇਦਾਰੁਆਡੁਡੁ ॥ ੧੭੦॥

੬੫

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮੁਕਦਮੇ ਵਿਚ ਘਰ ਦੇ ਆਦਮੀ ਹੀ ਗੁਆ
ਹ ਬਣ ਕੇ ਦੋਖੀ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਚਾਹਨ ਉਸ ਵੇਲੇ
ਸਿਆਣੇ ਇਹ ਆਖੰਤ ਮੁਹੋ ਬੋਲ ਦੇ ਹਨ ॥ ੧੭੦॥

ਖਾਂਨਾ ਪੀਨਾ ਆਪਣਾ ਤੇ ਨਿਰੀ
ਸਲਾਮਾ ਲੋਕ ॥ ੧੭੧॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਖਾਏ ਪੀਏ ਅਰਹਰ ਇੱਕ
ਨਾਲ ਮਿਲੇ ਗਿਲੇ ਜੇ ਕਦੀ ਹਿੰਨ ਕੋਈ ਖੁਸ਼ਾਮ ਦੀ
ਆਖ ਕੇ ਤਾਂ ਨਾ ਮਾਰੇ ਬੋਕੀ ਆਖ ਦੀ ਤੇ ॥ ੧੭੧॥

ਖਾਂਨਾ ਦੇ ਖਾਣੀ ਪਰਾਹੁਣੇ ॥ ੧੭੨॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਦੋਲਤ ਮੰਦ ਆਪ ਦੀ ਛੋਟੇ ਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ
ਕੇ ਵੱਡੇ ਆਂ ਦੇ ਮਿਲਨ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰਛੋਟੇ

ਸਿਕਾਇਤ ਕਰਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤਾਂ
ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕੀ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖਦੀ ਹੈ॥ ੧੭੨॥

**ਖੁਹ ਪੁਹਾਇਆਂ ਨੂੰ ਖਾਤਾ ਤਿਆਰ
ਹੈ॥ ੧੭੩॥**

ਜਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁਖ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜ-
ਤਨ ਕਰੇ ਅਰ ਉਸਦਾ ਅਪਣਾ ਹੀ ਬੁਰਾ ਹੋਵੇ ਉਸ
ਵੇਲੇ ਸਿਆਣੇ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੧੭੩॥

ਗੱਲ ਮੁਹੱ ਕੱਢੀ ਬਿਗਾਨੀ ਹੋਈ॥

ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਲੋਕੀ ਗੱਲ ਜਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਕੁੱਝ
ਵਿਗਾਨ ਨਿਕਲੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕ ਇਹ ਗੱਲ ਆਖ
ਦੇ ਹਨ॥ ੧੭੪॥

ਗੁਰ ਦਿੱਤਿਆਂ ਮਰੇ ਤਾਂ ਵਿਓ ਕਿਓ

ਦੇਣਾ॥੧੭੫॥

੬੭

ਜਾਂਇਕਲਹਣਦਾਰ ਲਹਨਮੰਗਣ ਲਈਜਾਂਕੋ
ਈਆਪਣੇਵੈਰੀਨੂੰਵੱਸਕਰਣ ਲਈਪਹਿਲੋਂਹੀ
ਧਮਕੀਆਂਦੇਨਲੱਗਪਵੇਉਸਵੇਲੇਏਹ ਅਖੌਤ
ਆਖਦੇਹਨ-॥੧੭੫

ਪਰਨਹੀਂਤੰਦਜੁਲਾਹੇ ਨਾਲ
ਡਾਂਗੇਡਾਂਗੀ॥੧੭੬

ਜਾਂਇਕਨਿਰਧਨ ਆਦਮੀਬੜੇਰਬਪਾਰਵਾਨਿ
ਆਂਦੀਆਂਗੱਲਾਂਕਰੇਅਰਉਨਾਂਨਾਲਬਿਪਾਰਦਾ
ਸ਼ਗੜਾਪਿਆਕਰੇਅਰਓਹਆਖਣਹੁਪਯਾਕ
ਦਤੇਉਸਕੋਲੋਂਨਾਨਿਕਲ ਸੱਕੇਤਾਂਜਿਆਵੇਇਹ
ਅਖੌਤ ਆਖਦੇਹਨ॥੧੭੬

॥ਪਰਵਿਚਭੁਖਤੇਭੁਹਡੇਉਡੀ
ਜੇਮਨੁਖਨਿਰਧਨਹੋਕੇਵਡੀਆਂਰਜੇਖੀਆਂ

੬੮ ਦੀਆਂ ਗਲਾਂ ਪਿਆ ਕਰੇ ਉਸਦੇ ਸੇਠੇ ਕੋਲ ਹੋਏ
ਤੁਸੀਂ ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੧੭੮॥

ਗੋਰੂਣਾ ਵੇਜੋ ਗੁਣੇ ਗਿਲੇ ਹੀ ਹੋਣ
੧੭੮

ਜਾਂ ਇਕੋ ਮਜਾਜੀ ਆਦਮੀ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਨਾ ਜਾ
ਵੇ ਅਰ ਉਸਨੂੰ ਡਾਂਡੀ ਹੀ ਲੋੜ ਪੈ ਜਾਵੇ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪਰ
ਜਾਣ ਦੀ ਅਰਥਿਹ ਜਾਵੇ ਚਿਹਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਕੀ ਇਹ
ਆਖਦੀ ਹੋ॥ ੧੭੮॥

ਪਰਦਿਆਂ ਪੀਰਾਂ ਨੂੰ ਤੇਲ ਦੇ
ਮਲੀਦੇ॥ ੧੭੯॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਗੁਣੀ ਅਪਣੇ ਪਰਦੇ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਛੱਡ
ਕੇ ਕਿਸੇ ਚਿਪਰੇ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ਪਈ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ
ਅਖੌਤ ਕੀਮਤ ਆਈ ਹੋ॥ ੧੭੯॥

ਪਰਦਾ ਜੋਗੀ ਜੋਗੜ ਬਾਹਰ

ਦਾ ਜੋਗੀ ਸਿਧਾ ॥ ੧੮੦ ॥

ਇਹ ਅਖੌਤ ਤਰਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਰਵਾਣੀ
ਅੰਦਾਤਾਂ ਹੋਵੇ ਅੰਤ ਅਨਾਦਰ ਅਰ ਬਾਹਰ ਵਾਸੀ
ਅੰਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤਿ ਅਦਰ ॥ ੧੮੧ ॥

ਪ੍ਰਮਿਅਾਰੀ ਆਪਣਾ ਭਾਂਡਾ
ਸਲਾਹਦੀ ਹੈ ॥ ੧੮੨ ॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਮਨੁਖ ਅਪਨੀ ਨਿਕੀਮੀ ਜਿਹੀ ਵਸਤੂ
ਨੂੰ ਪਿਆਸ ਲਾਹੇ ਅਰ ਪਰਾਈ ਚੰਗੀ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਨੂੰ
ਪਿਆਸਿ ਦੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੧੮੩ ॥

ਪ੍ਰੀਤ ਵਿਚ ਪੰਜਾ ਹੋਨਾ ॥ ੧੮੪ ॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਮਨੁਖ ਨੂੰ ਸਬ ਪਾਸਿਓਂ ਆਮਦਨ ਹੀ ਅ
ਮਦਨ ਹੋਵੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਹਾਸੀ ਨਾ ਲਏ ਹ ਅਹ

੭੦ ਦੇਹਨਾ ॥ ੧੮੨ ॥

ਘਰਨਹੀਂ ਖਫ਼ਣ ਅਰਮਰਣ
ਦੀਆਂ ਗੀਤਾਂ ॥ ੧੮੩ ॥

ਜਾਂ ਗਰੀਬ ਆਪਣੇ ਵਿਤੋਂ ਬਾਹਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰੇ
ਤਦੋਂ ਕਹਿਉ ਆਖਣ ਲਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ॥ ੧੮੩ ॥

ਚਿੜੀਆਂ ਦੀ ਮੋਤ ਗੁਆਰਾਂ ਦਾ ਹੱਸ

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਗਾਲ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਕੇ ਹੋਰ ਪਏ
ਹੱਸਣ ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਆਖੀਦਾ ਹੈ ॥ ੧੮੪ ॥

ਪਰੇ ਆਇਆ ਮੈਂ ਸਨਹੇ ਤੂੰ ਦੇਵੇਂ ॥

ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਗੀ ਪੂਰੀ ਖਬਰ
ਹੋਵੇ ਅਰਥਿਹਾਰੇ ਸਾਮਨੇ ਕੋਈ ਝੁਠੀਆਂ ਫੜਾਂ
ਆਮਰੋਤਾਂ ਇਹ ਅਖੌਤ ਬੋਲੀਦੀ ਹੈ ॥ ੧੮੫ ॥

ਚੁਹੜਿਆਂ ਦੇ ਆਖੇ ਡੰਗਰ
ਨਹੀਂ ਮਰਦੇ॥੧੮੬॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੁਸ਼ਮਨ ਆਪਣੇ ਵੈਰੀ ਨੂੰ ਗਾਲੀਆਂ
ਪਿਆਰੇਵੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਚਹੁਨੂੰ ਏਹ ਆਖੋ ਤਪਾਕੇ
ਤਸੱਲੀ ਦੇਂਦੇ ਹਨ॥੧੮੬॥

ਚੰਦ ਚੜ੍ਹੇ ਗੁਜੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ॥

ਜਾਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਰੰਜ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇ ਤਾਂ
ਚਹੁ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਗਮੀ ਚਹੁ ਦੇ ਚੇਹਰੇ ਚਿਹੀ ਪਈ ਪੁ
ਭੀਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਝੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ॥੧੮੭॥

ਚੰਦ ਚੜ੍ਹੇ ਦੀ ਤੰਦ ਪਰਵਾਨ॥੧੮੮॥

ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਜਿਸ ਵਸਤ ਦੀ ਝੋੜ ਹੋਵੇ ਉਸ ਵੇਲੇ
ਚਹੁ ਨਾ ਮਿਲੇ ਅਰਪਿ ਛੋਕੋਈ ਲਿਆਵੇ ਤਾਂ ਉਸ

੧੨ ਇਉਂ ਆਖੀਦਾ ਹੈ॥ ੧੮੮॥

ਚਲਿਆ ਚਲਿਆ ਜਾ ਕਰਮਾਂ
ਦਾ ਖੰਦਿਆ ਖਾ॥ ੧੮੯॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਬਾਹਲੇ ਹੀ ਘਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਅਫ ਫਲ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅਬਰਾਂਦ
ਹੈ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਆਖਦੀ ਹੈ॥ ੧੯੦॥

ਚੋਰ ਦੀ ਦਾੜੀ ਵਿੱਚ ਤਿਨ ਕਾ॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਝੁਠਾ ਹੋਵੇ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਈ ਕੁਝ
ਨ ਭੀ ਕਰੇ ਅਰ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਸਪਿਆ ਫਿਰੇ ਤਾਂ ਲੋਕ
ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਕੇ ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੧੯੧॥

ਚੁਲ੍ਹੇ ਦੂਰ ਸੇ ਦੂਰ॥ ੧੯੨॥

ਜਦ ਸੱਕੇ ਮਿੱਤ੍ਰ ਜਾਂ ਭਿਰਾਵੇ ਖੋਵੇ ਖੁਰਾਖਾਂ

ਵਿਚੋਂ ਗਹਿਰੇ ਹੋਣ, ਅਰ ਸੁਖ ਦੁਖ ਵਿਚੋਂ ਨ ਰਲ ਬੈਠ ੨੩
ਨ ਤਾਂ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇਉਂ ਆਹਰੇ ਹਨ ॥ ੧੮੧ ॥
ਚੋਰ ਦੀ ਮਾਂ ਤੇ ਕੁਛ ਬਹਿਰੇ ਵੇ ॥ ੧੮੨ ॥

ਜਿਸ ਦੇ ਪਰ ਵਿਚੋਂ ਪੁੱਤ ਧੀਆਂ ਬਦ ਚਲਣ ਹੋਵਨ -
ਮਾਂ ਪੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਰ ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰ ਪਏ
ਝੁਰਦੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਿਆਣੇ ਇਹ ਅਥੱਤ
ਪਾਂਦੇ ਹਨ ॥ ੧੮੨ ॥

ਚਾਦਰ ਵੇਖ ਕੇ ਪੈਰ ਪਸਾਰੀਏ ॥

ਜੇ ਆਦਮੀ ਸਮਰਥਾ ਤੇ ਵਧ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰੇ ਅਰ -
ਉੜ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਪਿਆ ਦੱਸੇ ਤਾਂ ਸੁਣਾਣੇ ਲੋਕ ਆਹਰੇ
ਹਨ ॥ ੧੮੩ ॥

ਚੰਗੀ ਕਰ ਬਠਾਣੀਏ ਪੇੜੇ ਲਾਏ
ਚੁਰਾ ॥ ੧੮੪ ॥

੭੪ ਜਾਂ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਮਝ ਕੇ ਕੋਈ ਕੰਮ
ਸੋਚੀਏ, ਅਰਥਿ ਹੀ ਚਿਪਿਆ ਵਿਗਾੜੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋ
ਕਏਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ ਹਨਾ ॥੧੯੪॥

ਚਬਲ ਕੁਤੀ ਰੋਡੀ ਪਾਂਦੀ ਰਖਵਾਲੀ
੧੯੫

ਇਹ ਅਖੌਤ ਭੀ ਤਾਹੀ ਚਿ ਬੋਲੀ ਦੀ ਹੈ - ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਚੋਟੇ ਆ
ਦਮੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੋਹਤ ਬਿਰ ਬਣਾ ਕੇ ਕੋਈ ਕੰਮ ਸੋਚੀਏ
ਅਰਥਿ ਹੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਿਆ ਕਰੇ ॥੧੯੫॥

ਚੋਰ ਉਚਕਾ ਚੋਧਰੀ ਗੁਡੀ ਨਾਰ
ਪਰਧਾਨਾ ॥੧੯੬॥

ਜਦ ਜਿੱਥੇ ਕਿੱਥੇ ਭਲੇ ਮਾਨਸ ਦੀ ਵਾਹ ਨ ਚੱਲੇ ਅਰ
ਭੁੱਚੇ ਸੋਧੇ ਹੀ ਕੰਮ ਲੈ ਨਿਕਲਣ ਤਾਂ ਭੁੱਲੇ ਆਦਮੀ
ਸਮਝ ਕੇ ਮੁਹਿ ਇਉਂ ਆਖਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨਾ ॥੧੯੬॥

ਛੱਜ ਬੋਲਿਆ ਛਾਣੁ ਨੀਕੀ ਬੋਲੇ ॥ ੧੮੭ ॥

ਜਿਥੇ ਇਕੁ ਭਲਾ ਆਦਮੀ ਅਪਣੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿੱਖ
ਮੱਤ ਸਮਝਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਅਰਕੇਈ ਲੁੱਚਾ ਯਾ ਨਿਕੀਮ
ਭੀ ਆਣਕੇ ਸਮਝਾਨ ਲੱਗ ਪਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਇਉਂ ਆ
ਖਣ ਲੱਗਾ ਦੀਏ ॥ ੧੮੭ ॥

ਜੱਟ ਕੀ ਜਾਣੇ ਲੱਗਾ ਦੀ ਸਾਰ ॥ ੧੮੮ ॥

ਜਾਂ ਇਕੁ ਮੁਰਖ ਕੋਈ ਅਪਣੇ ਬੁਤੀਯੇ ਵਧਕੇ ਕੱਠ
ਕਰ ਬੈਠੇ ਉਸਦੇ ਲੇ ਸਜਾਨੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਵੇ ਹਨ ॥

ਜਵਾਂਦਾ ਬੋਹਲ ਖੇਤੁ ਰਖਵਾਲ ॥ ੧੮੯ ॥

ਜਾਂ ਇਕੁ ਭੁੱਖਾ ਜਾਂ ਬੋਈਆਨ ਮੁੱਖ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਰਬ
ਪੁਰਬ ਹਾਲੀਏ ਅਰਥਿਹੁ ਕੁਝ ਖਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਮਾਲ
ਆਹਦੇ ਹਨ ॥ ੧੮੯ ॥

੭੬ ਜੱਦ ਕੀ ਜਾਣੈ ਕੋਕਲੇ ਤੇ ਪੱਦ -
ਬਹੇੜੇ ਖਾਹ ॥ ੨੦੦ ॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਨ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਜਵਾਹਰਾਤ ਯਾ ਕੋਈ ਚੰ
ਕੀ ਵਸਤੁ ਦਾਤਾ ਪੁੱਛੀਏ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਸਮਝਣੇ
ਅੰਹਦੇ ਹਨ ॥ ੨੦੦ ॥

ਜਾਂਦੇ ਚੋਰ ਦੀ ਲੰਗੀਟੀ ਹੀ ਸਹੀ
੨੦੧

ਜਾਂ ਇੱਕ ਘਾਟ ਮੀ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਥਿਪਾਰ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਅਰ
ਸਿੰਨੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਉਮੇਦ ਤੇ ਉਸਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਾਦ ਲੱਭੇ ਤਾਂ
ਭੋਕ ਇਹ ਅੰਹਦੇ ਹਨ ॥ ੨੦੧ ॥

ਜਿਦੀ ਕੋਠੀ ਦਾਣੇ ਚਿਹਰੇ ਕੀ ਮਲੇ
ਭੀ ਸਿਮਾਣੇ ॥ ੨੦੨ ॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਘਾਟ ਮੀ ਜਿਹ ਕਿਹਾ ਨਿਕੀਮ ਭੀ ਹੋਵੇ ਅਰ

ਧਨਪਾਤ੍ਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਲੋਕ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤਾ ਆਦਰ ਭਾਵ ੧੧

ਕਰਨ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਆਂਹ ਦੇ ਹਨ ॥ ੨੦੨ ॥

ਜਿਧਰ ਗਈ ਆਂ ਬੇੜੀ ਆਂ ਚਿਧਰ
ਗਏ ਮਲਾਹ ॥ ੨੦੩ ॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦਾ ਬਾਲ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹਿਲੇ ਹੋ ਚੁੱਕਾ
ਹੋਵੇ ਅਰ ਮੁੜ ਬੇੜਾ ਜਿਹ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਰ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਰ
ਲੋਕ ਅਮਸਿਸ ਕਰਨ ਤਾਂ ਚਿਹ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦਾ ਹੈ ०

ਜਣੇ ੨ ਦੀ ਲੱਕੜੀ ਅਰ ਇੱਕ
ਜਣੇ ਦਾ ਬੋਲਾ ॥ ੨੦੪ ॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਆਦਮੀ ਹੋਵੇ ਅਰ ਉਸਨੂੰ ਬੇੜਾ ੨
ਭੀਕੇਈ ਦੇਵੇ ਤੇ ਚਿਰੀ ਚੰਗੀ ਜੀਵਕ ਬਣ ਜਾਵੇ
ਚਿਹ ਨੂੰ ਲੋਕ ਇਉਂ ਆਂਹ ਦੇ ਹਨ ॥ ੨੦੪ ॥

२८

ਜਾਂਦੇ ਆਦਮੀ ਕਿਤੇ ਇੱਕ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾਂਣ ਇੱਕ ਦਾ ਅ-
ਦਰ ਵੱਧ ਅਰ ਦੂਜੇ ਦਾ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਅਰ ਓਹ ਸਿਕਸੁ
ਕਰੇ ਤਾਂ ਲੋਕ ਇਉਂ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੨੦੫ ॥

ਜਿਹਾ ਮੁੰਹ ਡਿਹੀ ਰੁਪੇੜਾ ॥੨੦੬॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਗੁਣੀ ਅਰ ਦੂਜਾ ਮੂਰਖ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕੰ
ਮਨੁ ਜਾਣਤਾਂ ਗੁਣੀ ਦੀ ਬੜੀ ਖਾਤਰ ਵੇਖ ਕੇ ਜਾਂ ਮੂਰ
ਖ ਕੁੜੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਲੋਕੀ ਆਖਦੀ ਹੈ ॥ ੨੦੬ ॥

ਜਿਹਾ ਬੀਜੇ ਡਿਹਾ ਵੱਡੇ ॥ ੨੦੭ ॥

ਜੋਆਦਾਮੀਸਦਾਭੇੜਕਰਦਾਫਿਰੇਅਤੇਇਕੋਦਿਹੁ
 ਕੇਫਕਿਆਜਾਵੇਤਾਂਹਿਨੂੰਵੇਖਕੇਲੋਕੀਆਖਦੀ
 ਹੋ॥੨੦੭॥

ਜਿਦਵੀ ਨਾਲ ਜਹਾਂਨਾ ॥ ੨੦੮ ॥

ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਪਰ ਭਾਰੀ ਬਿਪਦਾ ਆਨ ਪਵੇ ਮਰਣ
ਪਰ ਅੰਤ ਅਰਥਿ ਹਨੂੰ ਸੁਝੇ ਕੁਝ ਨ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਆਖੇ
ਗੀ ॥ ੨੦੮ ॥

ਜੇੜ ਚਿਏ ਭੈੜਿਆ ਜੇੜ ਖਾ ਜਾ
ਨੀਗੇ ਹੋਗਾ ॥ ੨੦੮ ॥

ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣਾ ਢਿੱਡ ਬੰਨ ਕੇ ਪਿਆ ਕੁਝ ਜੇੜੇ
ਔਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੀ ਲੁੱਟ ਜਾਂ ਚੁਰਾ ਲੈ ਜਾਵੇ ਉਸਵੇਲੇ
ਇਹ ਅਖੌਤ ਆਖਦੇ ਹਨ ॥ ੨੦੮ ॥

ਜੇੜ ਗਏ ਜੇੜ ਗਏ ਖਾ ਗਏ
ਰੰਗ ਲਾ ਗਏ ॥ ੨੧੦ ॥

ਜੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪ ਖੱਟੇ ਅਰ ਖਾ ਜਾਵੇ ਜੇ ਚਿਹਨੂੰ ਕੋਈ

੯੦ ਜਮਾ ਕਰਣ ਲਈ ਮੱਤ ਦੇਵੇਤਾ ਓਹ ਅਗੇ ਇਹ ਜ-
ਵਾਬ ਦੇਂਦਾ ਹੈ॥ ੨੧੦॥

**ਜੋੜ ੨ ਮਰ ਜਾਣਗੇ ਅਰ ਮਾਲ
ਜਵਾਈ ਖਾਣਗੇ॥**

ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਸੁਮਤ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ੨ ਮਰ ਜਾਂਦਾ
ਹੈ ਅਰ ਪਿਛੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਓਹਦਾ ਮਾਲ ਖਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
ਤਾਂ ਲੋਕ ਆਖਦੇ ਹਨ॥ ੨੧੧॥

ਜੇਹੀ ਕਰਣੀ ਤੇਹੀ ਭਰਣੀ॥

ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਦੇ ਬੁਰਾ ਕਰਣ ਲਈ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹ
ਲਵੇ ਅਰ ਓਹਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਬੁਰਾ ਹੋਣ ਲੱਗੇ ਉਸ
ਦੇ ਲੋ ਲੋਕੀ ਇਉਂ ਆਖਣ ਲਗਦੀ ਹੈ॥ ੨੧੨॥

ਜਿਸਦਾ ਕੰਮ ਉਸੀ ਨੂੰ ਸਾਜੇ ਹੋ

ਰਕਰੇਤਾਂ ਨੰਗਾ ਬਾਜੇ॥ ੨੧੩॥

ਜਾਂ ਕੋਈ ਅਪਣੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕਿਸੇ ਹੋਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ
ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਪਾਵੇ
ਅਰਥਿਹਾਸਿਕਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਲੋਕੀ ਇਹ ਆਖੇਗੀ॥

ਜਿਸ ਤਨ ਲੱਗੇ ਜੇਈ ਤਨ ਜਾਣੇ
ਕੋਣ ਜਾਣੇ ਪੀੜ ਪਗਈ॥ ੨੧੪॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਆਦਮੀ ਦੇ ਸਿਰ ਪੁਰ ਕੋਈ ਬਿਪਦਾ ਆਣ ਪ
ਵੇ ਅਰਥਿਹਾਸਿਕਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਤੀ ਦੇ ਕੇ ਮੂਰਖ ਪਾਵੇ ਬਣਾਨ ਤਾਂ
ਇਹ ਇਹ ਆਖਿਤ ਪਾਂਦਾ ਹੈ॥ ੨੧੪॥

ਜਿਥੇ ਵੇਖਾਂ ਤਵਾ ਪਗਤ ਉੱਥੇ
ਗਾਵਾਂ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ॥ ੨੧੫॥

ਜਾਂ ਇਕੋ ਮਨੁੱਖ ਅਪਣੀ ਕੋਈ ਮਤ ਨਹੀਂ ਰਖਦਾ

੮੨ ਰਇਕੋ ਨਾਲ ਚਿਹਾ ਜਿਹਾ ਹੀ ਬਣ ਬੈਠਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਬੋਕ
ਆਖਦੀ ਹੈ॥ ੨੧੫॥

ਜਿਥੇ ਹੋਵੇ ਪਿਆਰ ਚਿਥੇ ਨਕਰੀ
ਏ ਬਿਪਾਰਾ॥ ੨੧੬॥

ਕਿਸੇ ਸਰਬੀਸੀ ਯਾਂ ਮਿਤ੍ਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਚਿਧਾਰ ਵੇਖੀਏ
ਅਤੇ ਮੁੜ ਮੰਗੀਏ ਚਿਹਰਾ ਤਾਂ ਗੁਜੇ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ -
ਲੜਾਈ ਹੋਣ ਲਗੇ ਤਾਂ ਸਮਾਣੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਦੇ
ਹਨ॥ ੨੧੬॥

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਿਰਦਿਆਂ ਅੰਗਲਾਂ॥

ਜਾਂ ਪਰਦੇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਗੱਲ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਅਰਥਿਸਦਾ
ਸੱਚ ਨਾ ਮਲੂਮ ਹੋਵੇ ਕੋਈ ਕੁਝ ਅਰਕੋਈ ਕੁਝ ਪਿ-
ਆ ਆਖੇ ਤਾਂ ਸਿਆਣੇ ਇਹ ਅਖੌਤ ਪਾਂਤਰੇ ਹਨ॥

੨੧੭॥

ਤਉਦੀ ਨੀਕ ਤਉ

